

Specifika rozvoje bývalého vojenského újezdu Brdy a okolních obcí

- minulý vývoj, současný stav a výzvy,
představení výsledků vlastního výzkumu

Petr Klusáček - Hana Skokanová – Bohumil Frantál –
Marek Havlíček – Jan Hercik- Tomáš Krejčí – Josef Kunc
– Stanislav Martinát

Ústav geoniky AV ČR, v.v.i., Oddělení environmentální geografie Brno,
www.geonika.cz, klusacek@geonika.cz

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví,
v.v.i.

Obsah:

- 1) Minulý vývoj
- 2) Současný stav a výzvy
- 3) Vlastní výzkum – představení vybraných výsledků
- 4) Závěr a doporučení
- 5) Další informační zdroje

1) Minulý vývoj – 20. století

- 1927 – vytvořena vojenská střelnice v Brdech pro potřeby ČS armády
- druhá světová válka a rok 1952 – vysídlování obcí v Brdech z důvodu rozšíření vojenské střelnice
- 1968-1989 – aktivity sovětské armády v Brdech
- po roce 1989 – neúspěšný boj některých vysídlenců o návrat...

Vysídlení z Brd i po letech bojují o své pozemky. Chtějí oslovit vládu

26. května 2016 5:30

Lidé, kteří se museli v 50. letech minulého století nuceně vystěhovat z brdských vesnic, ani po letech nevzdávají boj za své pozemky. V nejbližší době osloví vládu i poslance.

Dalších 6 fotografií v galerii

Podák ze Zápětivé Miloslav Čejka je jedním z pamětníků násilného vysídlení Brd. (22. května 2016) | foto: Ladislav Němec, MAFRA

Miloslav Čejka z Hrádku u Rokycan nemá jako většina lidí v občanském průkazu jméno města nebo vesnice, kde se narodil. Ale má tam napsáno jen: Brdy.

Zdroj: https://plzen.idnes.cz/brdy-vysidleni-vlada-snemovna-dk9-/plzen-zpravy.aspx?c=A160524_152535_p_lzen-zpravy_pp

1) Minulý vývoj – 21. století

- 2002 – záměr na vybudování vojenského radaru v ČR diskutován během návštěvy ministra obrany Jaroslava Tvrdíka v USA
- 2007-2009 – probíhala intenzivní jednání mezi USA a ČR; velké protesty v České republice,

1) Minulý vývoj – 21. století

- 2009 - nový americký president B. Obama zrušil plán předchozí Bushovy vlády

PŘEHLEDNĚ: USA „zamázly“ radar v Brdech, Češi litují i oslavují

17. září 2009 12:15, aktualizováno 17:10

Všichni o něm mluvili a jednali, ale americký radar v Česku nebude. Zprávu v poledne oficiálně oznámil premiér Jan Fischer, prezident Obama mu kvůli tomu volal v noci.

Krok USA vzbudil skeptické i potěšené ohlasy - a také obavy, zda to nepovzbudí "jestřáby" v Rusku.

Vojenský újezd Brdy, ve kterém měl stát americký radar. | foto: Dan Materna, MAFRA

"Krátke po půlnoci se se mnou telefonicky spojil prezident USA Barack Obama, aby mi oznámil, že jeho vláda ustupuje od záměru vybudovat na území České republiky radar protiraketové obrany," řekl předseda úřednické vlády. "Bylo to v 00:21 středoevropského času," prohlásil v poledne premiér Jan Fischer.

Reklama

**PRAHA-
BRNO**
od 159 Kč

Zdroj:

https://zpravy.idnes.cz/prehledne-usa-zamazly-radar-v-brdech-cesi-lituji-i-oslavuji-po6-domaci.aspx?c=A090917_121519_domaci_jw

1) Minulý vývoj – 21. století

- 2007-2009 – do protestů proti radaru se zapojila i řada obcí v okolí – Liga starostů proti radaru,
- 2007 – vláda se snažila přesvědčit představitele obcí a místní obyvatele slibem štedrých dotací pro obce regionu

Na rozvoj Brdska půjde 1,25 miliardy korun

Na ministerstvu financí ve čtvrtek poprvé jednala vládní komise pro rozvoj Brdska, která má koordinovat investiční projekty v obcích v okolí plánované stavby amerického radaru. Náměstek ministra financí a šéf komise Ivan Fuksa (ODS) Právu sdělil, že stát hodlá věnovat na rozvoj obcí poblíž vojenského újezdu celkem 1,25 miliardy korun.

◀ Na rozvoj obcí v okolí vojenského újezdu Brdy má přijít více než miliarda.
FOTO: Milan Malíček, [Právo](#)

čtvrtek 11. října 2007, 17:36 - PRAHA

Podle Fuksy by investice měly mířit hlavně do infrastruktury či dopravní dostupnosti.

Vláda se zavázala, že peníze budou do brdských obcí směřovat bez ohledu na to, zda Američané nakonec radar nedaleko Míšova na Plzeňsku postaví. Ve třináctičlenné komisi zasedají zástupci ministerstev, Plzeňského a Středočeského kraje a Úřadu vlády.

REKLAMA

Článek si teď můžete přečíst později.
Počká na vás na Seznamu.

Zjistit více

REKLAMA

studymet
lidku.cz
PLNĚNÁ
KRUTÍ
PRSA
S HRÁŠKEM
A MÁTOU

▼ Komerční sdělení

Založte si ING Podílové fondy a získáte k

Zdroj:

<https://www.novinky.cz/domaci/124441-na-rozvoj-brdska-pujde-1-25-miliardy-korun.html>

1) Minulý vývoj – 21. století

- Obce regionu nakonec prakticky žádné dotace nezískaly a většina plánovaných investic tak zůstala jen na papíře

Brdy oplakaly stovky milionů za radar, vláda se k Topolánkovu slibu nemá

29. ledna 2011 6:11

Nejen americký radar, ale i většina plánovaných investic zůstala v Brdech pouze na papíře. Ze stovek milionů korun, které vláda v roce 2007 slíbila regionu při jednání o americké základně, dorazil jen zlomek. Současný kabinet sice netvrdí, že Brdy peníze nedostanou, zároveň se ale nechystá závazek splnit.

(ilustrační foto) | foto: Ondřej Littera, MAFRA

Ministerstvo financí se věcí přestalo zabývat loni v létě, kdy připravilo podklady pro vládu. Brdské obce se díky nim měly přiblížit ke slíbeným dotacím, ale k jejich projednání nedošlo.

Reklama

**Získejte
dárkový koš
v hodnotě
5 000 Kč**

Zdroj:

https://zpravy.idnes.cz/brdy-oplakaly-stovky-milionu-za-radar-vlada-se-k-topolankovu-slibu-nema-Ins-/domaci.aspx?c=A110124_121933_domaci_jj

1) Minulý vývoj – 21. století

- 2012 – vláda rozhodla o zrušení vojenského újezdu Brdy a o územním zmenšení dalších 4 vojenských újezdů v České republice

Vláda zrušila vojenský újezd Brdy, další čtyři cvičiště se zmenší

4. ledna 2012 14:31

Vláda definitivně rozhodla o zmenšení čtyř vojenských újezdů a úplném zrušení toho v Brdech. Ministr obrany Alexandr Vondra řekl, že armáda už tak velké plochy pro výcvik nepotřebuje. Z prostoru v Brdech má vzniknout chráněná krajinná oblast.

Brdy | foto: Dan Materna, MAFRA

Rozhodnutí vlády se týkají vojenských prostorů Boletice, Libavá, Březina a Hradiště. Jejich plocha se zmenší zhruba o třetinu. Cvičiště v Brdech armáda opustí zcela. Ze současných 130 tisíc hektarů budou mít vojáci k dispozici jen necelých 90 tisíc hektarů. Změna by mohla začít platit v průběhu roku 2015, musí se totiž kvůli ní měnit zákon.

Reklama

Zdroj:

https://zpravy.idnes.cz/vlada-zrusila-vojensky-ujezd-brdy-dalsi-ctyri-cviciste-se-zmensi-pyu-domaci.aspx?c=A120104_143158_domaci_jav

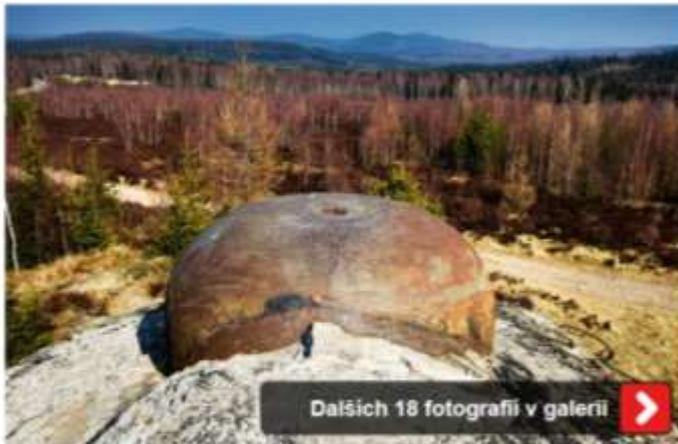
1) Minulý vývoj – 21. století

- Ke zrušení vojenského újezdu Brdy nedošlo okamžitě, protože bylo třeba, aby zákon prošel legislativním procesem

Vojenský újezd v Brdech definitivně končí, Zeman podepsal zákon

20. ledna 2015 20:59

O zrušení Vojenského újezdu Brdy je definitivně rozhodnuto. Příslušný zákon v úterý podepsal prezident Miloš Zeman. Oznamoval to jeho mluvčí Jiří Ovčáček. Zmenší se i území ostatních újezdů.

Reklama

Vojenský újezd Brdy - bunker Jonbán | foto: Dian Maláma, IAFRA

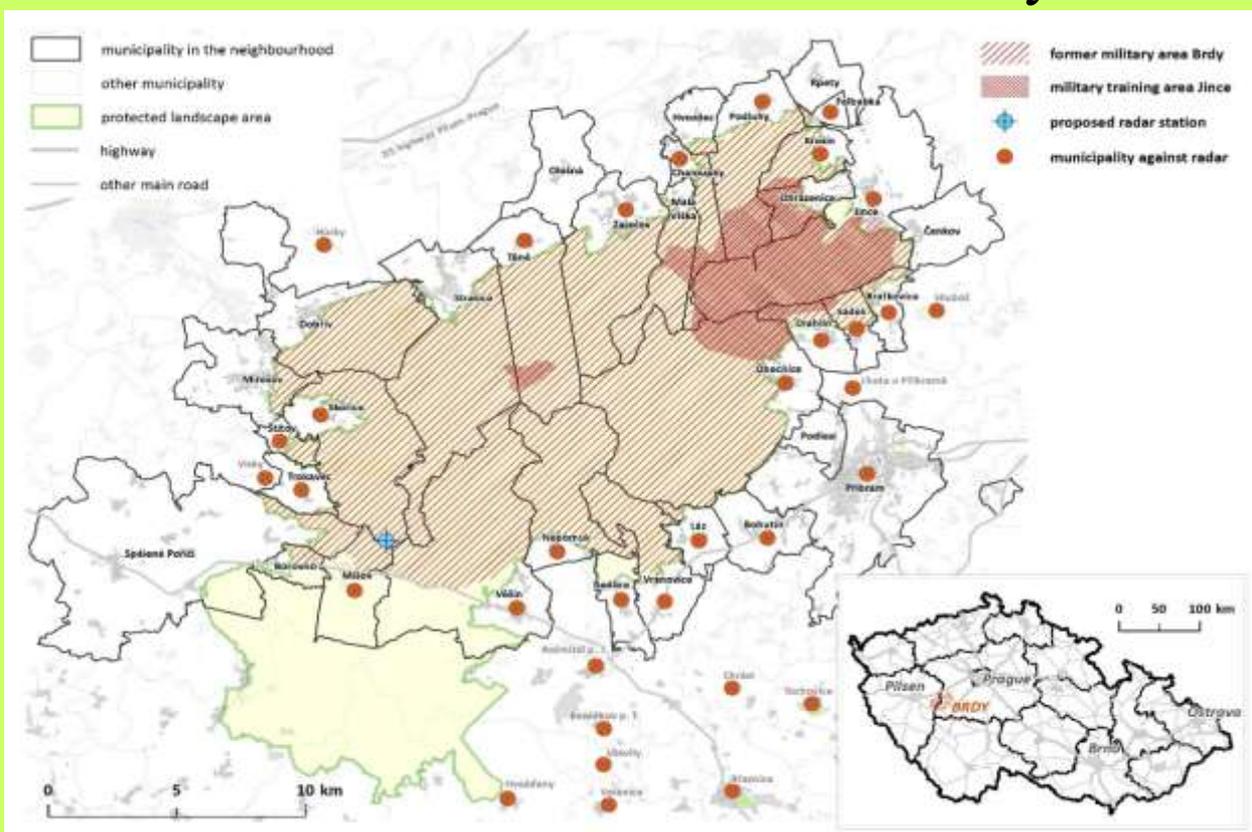
Zákon začne platit od roku 2016. Sněmovna zákon schválila loni v prosinci i přes výhrady některých [poslanců](#) z ČSSD ([více zde](#)). Senát pak minulý týden ([více zde](#)).

Podle ministerstva obrany jsou vojenské újezdy na současný rozsah armády zbytečně velké a vojáci je nedokážou využít. Zrušením Vojenského újezdu Brdy, který je určen k výcviku dělostřelectva, prý armáda ušetří 70 milionů korun. Dělostřelci budou podle ministra obrany Martina Stropnického využívat cvičišť o rozloze 560 hektarů poblíž Jinců.

Zdroj: https://zpravy.idnes.cz/zeman-podespsal-zakon-zruseni-vojenskeho-ujezdu-brdy-ppj-/domaci.aspx?c=A150120_203641_domaci_bse

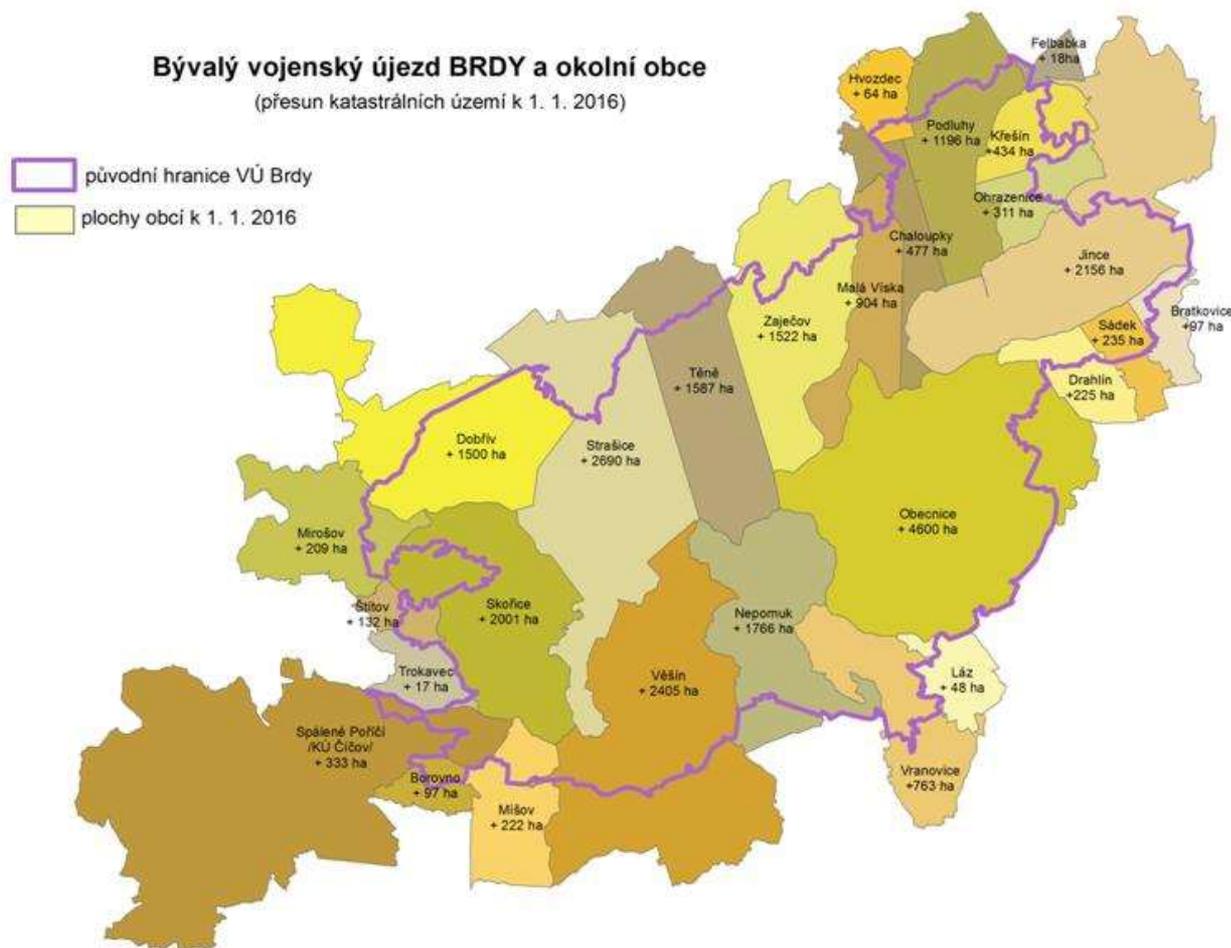
2) Současný stav a výzvy

- Dne 1. 1. 2016 vstoupil v platnost zákon č. 15/2015 Sb., Zákon o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů)
- Území vojenského újezdu se stalo administrativně součástí okolních obcí a současně součástí CHKO Brdy

2) Současný stav a výzvy

- Některé obce v Brdech zvětšily významně své území
- Například obec Malá Víska (92 obyvatel k 1.1.2016) měla před zrušením újezdu rozlohu 1,2 km² a po jeho zrušení 10,2 km²
- Výzva: Jak zajistit správu nově získaných území?

Zdroj:

<https://www.czso.cz/csu/xs/uzemni-zmeny-a-zmeny-hranic-stredoceskeho-kraje-k-1-1-2016>

2) Současný stav a výzvy

➤ Výzva: Jak připravit nové územní plány?

Brdské obce chystají územní plány, kraj je upřednostní

Plzeňsko, Rokycansko – Města a vesnice z bývalého vojenského újezdu se budou moci začít rozvíjet.

16.1.2017

SDÍLEJ:

Zamlžená krása Brd. I při inverzi stojí výhled z vrchu Kočka na Dolní Padrťský rybník za to
Foto: ČTK

Strašice, Těně, Dobřív, Mirošov, Skořice, Štítov, Trokavec, Spálené Poříčí, Borovno a Míšov.

To je deset takzvaných brdských obcí, jejichž katastry jsou už rok o poznání větší. Po zrušení Vojenského újezdu Brdy a vyhlášení stejnojmenné CHKO se jejich hranice vrátily zpátky před rok 1949.

Zdroj:

https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/brdske-obce-chystaji-uzemni-plany-kraj-je-uprednostni-20170116.html

2) Současný stav a výzvy

- **Výzva: Jak zajistit potřebné technické prostředky pro obce, aby mohly starat o nově získaná území?**

Obce na okraji CHKO Brdy mají nové hasičské vozy

Hasičským jednotkám se s otevřením nové chráněné krajinné oblasti zvětšilo území, na kterém musí zasahovat, a na mnoha místech technické vybavení nestačilo novým požadavkům. Obce proto většinou využily možnosti zažádat o dotaci z Evropské unie na nákup potřebné techniky.

▶ Poslechněte si reportáž Moniky Zettlové

To je i případ Mirošova na Rokycansku, kde sbor dobrovolných hasičů získá dva nové vozy. Dvě nová vozidla pro dobrovolné hasiče v Mirošově přijdou na 10 milionů korun.

Devadesát procent nákladů zaplatí evropská dotace, zbytek město. Jedno auto už hasiči převzali, druhé budou mít do konce roku. Nová technika v podobě velkokapacitní cisterny a dopravního automobilu bude sloužit dobrovolným hasičům z Mirošova právě při zásazích v Brdech.

Dvě nová vozidla pro dobrovolné hasiče v Mirošově přijdou na 10 milionů korun. Nová technika v podobě velkokapacitní cisterny a dopravního automobilu bude sloužit dobrovolným hasičům z Mirošova právě při zásazích v Brdech. Ilustrační foto

Foto: Hasičský záchranný sbor ČR

„Tato dotace byla vázaná na toto území a v okolí je více obcí, které dotaci získaly. My jsme na okraji bývalého vojenského újezdu a na případný zásah v CHKO Brdy musíme být připravení. Náš historický katastr, který nám byl navrácen, není moc velký, ale hasiči budou muset zasahovat na mnohem větší ploše, než bylo naše původní katastrální území,“ řekl starosta Mirošova Vlastimil Sýkora.

Mirošov také podle starosty Vlastimila Sýkory plánuje vylepšit hasičům zbrojnici, protože ta stávající nevyhovuje. Nově se přistaví část pro techniku, sklad a provedou se vnitřní úpravy se šatnou a sociálním zázemím. Náklady na přístavbu hasičské zbrojnice město spočítalo na 7 milionů korun a také zažádalo o evropskou dotaci.

Novou techniku pořídilo také další město na okraji Brd Spálené Poříčí, říká starosta Pavel Čížek: „V souvislosti s rozšířením dojezdových ploch v Brdech pro dobrovolné hasiče jsme ve Spáleném Poříčí zakoupili v loňském roce jeden dopravní automobil do obce Čičov, který je nejbližší Brdům. V současné době usilujeme o dopravní automobil pro SDH Spálené Poříčí.“

Zdroj:

http://www.rozhlas.cz/plzen/zpravodajstvi/_zprava/obce-na-okraji-chko-brdy-maji-nove-hasicke-vozy--1719003

2) Současný stav a výzvy

➤ Výzva: Jakými způsoby zajistit rozvoj turismu?

Destinační agentura Brdy odmítaná i vítaná

Příbram - Dnešní zastupitelstvo bude mít hned zkraje dva atraktivní body: rozpočet a vznik Destinační agentury Brdy.

11.12.2016

SDÍLEJ:

Brdská příroda. Ilustrační foto.

Foto: DENÍK/Karel Hutr

Pondělní příbramské zastupitelstvo hned zkraje jednání čekají dva zajímavé body. Rozpočet a vznik Destinační agentury Brdy a její stanovy. Stejná témata se týkají i dalších obcí, které s Brdy sousedí.

Zdroj:

https://pribramsky.denik.cz/zpravy_region/destinacni-agentura-brdy-odmitana-i-vitana-20161211.html

2) Současný stav a výzvy

- Výzva: Jak nalákat dostatečné množství návštěvníků?

Nepoznaná brdská divočina. Turisté se nehrnou, chybí atrakce a bufety

22. ledna 2018

Původně vojenský prostor Brdy je už dva roky veřejně přístupný. Navzdory očekávání brdských obyvatel a čím dál většímu počtu značených turistických tras tato krásná divočina náporům turistů nečelí.

Dalších 33 fotografií v galerii

K bunkru Jordán známého z filmu Obecná škola se smí jen po cestě. (leden 2018) | foto: František Viček, MAFRA

Zdroj:

https://cestovani.idnes.cz/brdy-brdaska-divocina-byvaly-vojensky-prostor-valdek-jordan-padrske-rybniky-18n-/po-cesku.aspx?c=A180116_376507_po-cesku_hig

2) Současný stav a výzvy

- Výzva: Jak zajistit bezpečnost návštěvníků? Jak zajistit pomoc návštěvníkům v rozsáhlé neobydlené krajině? Lze v území využívaném dlouhodobě různými armádami 100% garantovat, že všechna nevybuchlá munice byla skutečně zlikvidována?

Zdroj:

https://pribramsky.denik.cz/zpravy_region/ocista-brd-skoncila-pyrotechnici-nasli-10-tisic-kusu-nevybuchle-munice-20171201.html

Očista Brd skončila, pyrotechnici našli 10 tisíc kusů nevybuchlé munice

CHKO Brdy /FOTOGALERIE/ - Vojáci Odřadu pyrotechnické očisty 15. ženijního pluku dokončili pyrotechnickou asanaci CHKO Brdy, kterou prováděli od roku 2012. Prošli území o rozloze 12 703 hektarů a našli téměř 10 tisíc kusů nevybuchlé munice.

1.12.2017

SDÍLEJ:

2) Současný stav a výzvy

- Výzva: Jaké druhy turistického ruchu mají perspektivu rozvoje?

Source: http://plzen.idnes.cz/v-brdech-se-verejnosti-otevre-unikatni-atomove-muzeum-p12-/plzen-zpravy.aspx?c=A130816_153738_plzen-zpravy_sou

Source http://plzen.idnes.cz/bahna-2016-den-pozemniho-vojska-strasice-dh2-/plzen-zpravy.aspx?c=A160623_122309_plzen-zpravy_pp

BĚHEJ LESY BRDY

STARTOVKA VÝSLEDKY

Běžte? Dejte o tom ostatním vědět [facebook](#)

Závod, který vás zavede tam, kam se ještě nedávno nemohlo – do CHKO Brdy, území bývalého Vojenského újezdu Brdy. Užijte si hluboké lesy, které byly po 70 let uzavřeny veřejnosti, a pokochejte se Padrišským rybníky, zaniklými obcemi a křídlyje panenskou přírodou křížem krázem. "Zapovězeným lesem" a kolem zřícenin, skálních útvarů či po hrázi rybníků si můžete zaběhnout už 22. dubna na trasách 12 km či 22 km.

TERMÍN: Sobota 22. 4. 2017

MÍSTO: [Stříteč, Plzeňský / Středofénský újezd](#) - 49°40'16.264"N, 13°43'9.284"E

DOPRAVA A PARKOVÁNÍ: [Zjistěte možnosti dopravy](#)

KAPACITA: 1 500 závodníků

ČASOVÝ LIMIT: 3,5 hodiny (22 km), 3 hodiny (12 km)

DOPOBUČENÁ OBUV: trailové, povrch: terén, sotalina, lesní cesty

FOTOGALERIE

[CELÁ FOTOGALERIE](#)

Source: <https://behejlesy.cz/behej-lesy-brdy/r13>

2) Současný stav a výzvy

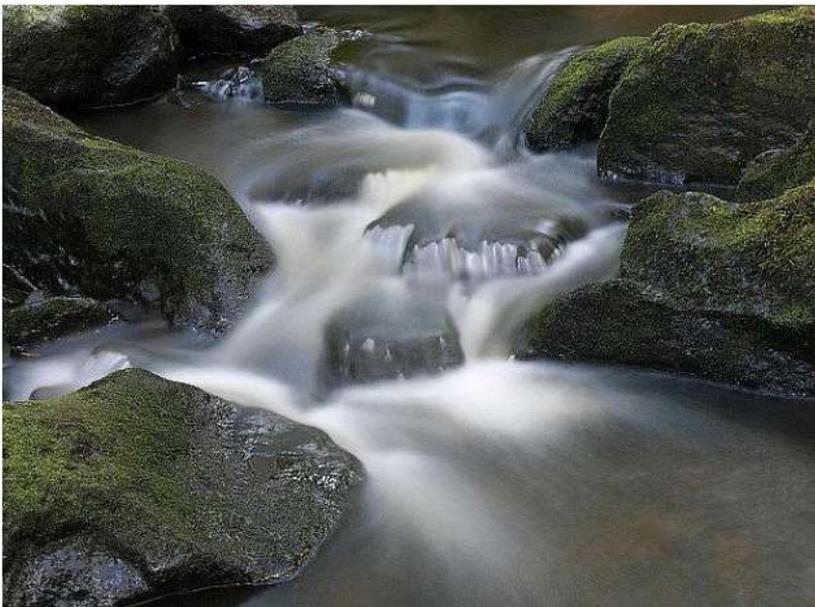
- Výzva: Jak zajistit ochranu přírodních zdrojů v Brdech a jejich udržitelné využívání? Například se jedná o vodní zdroje....

Vodní zdroje v Brdech přejdou na obce

Příbram - Vodovodní infrastruktura v rušeném brdském vojenském újezdu přejde ze státu na obce. Například Jince na Příbramsku se budou nově starat o úpravnu vody a vodojemy, ale také o 28 kilometrů vodovodního potrubí. Starosta Josef Hála (KSČM) řekl, že městys může díky nové situaci snížit náklady na výrobu a distribuci vody, na druhou stranu bude muset počítat s většími investicemi do oprav.

16.4.2015

SDÍLEJ:

Zdroj:

https://pribramsky.denik.cz/zpravy_region/vodni-zdroje-v-brdech-prejdou-na-obce-20150416.html

2) Současný stav a výzvy

- Výzva: Jak zajistit existenci nejcennějších přírodních lokalit po skončení vojenských aktivit? V Brdech se jedná zejména o vřesoviště

Oheň může pomoci zachovat vzácná vřesoviště, potvrdil to požár v Brdech

15. června 2016 8:10

Tři týdny po cvičných požárech vřesovišť na bývalé vojenské střelnici Jordán v Brdech mají ekologové první důkazy, že oheň přírodě pomohl. Vypalování se tak může stát legitimním prostředkem k udržení unikátních vřesovišť v nové CHKO Brdy.

Dalších 6 fotografií v galerii

Na dopadové ploše Jordán v Brdech uskutečnila správa CHKO řízení požár, který má pomoci zachovat unikátní vřesoviště. Do akce zapojili hasiči i vrbulník, který kropí plochy, kde už byl oheň nežádoucí. (18. května 2016) | foto: Ladislav Němec, MAFRA

Šéf Chráněné krajinné oblasti Brdy Bohumil Fišer řekl, že se na spáleništi už začíná obnovovat porost „Čmeláka vylétávajícího z podzemního hnízda ve shofelé ploše se podařilo vyfotografovat hodinu a půl po ohni, už druhý den se tam objevily ještěrky. Myslím, že zoologové jsou z toho nadšení, zřejmě ani oni sami nečekali, že to půjde tak rychle,“ sdělil Fišer.

Reklama

Developerský projekt
Zlatá Belánka

Zdroj:

https://plzen.idnes.cz/ohen-pozar-vresoviste-brdy-ekologie-dv0-/plzen-zpravy.aspx?c=A160614_152309_plzen-zpravy_pp

2) Současný stav a výzvy

- Výzva: Jak zajistit spolupráci různých skupin aktérů? (obce, CHKO, Vojenské lesy a statky, místní podnikatelé apod.)

The poster features a landscape photograph of rolling hills in the Brdy mountains, with a misty or foggy atmosphere. The text is overlaid on the image. At the top left is the VLS logo (Vojenské lesy a statky ČR, s.p.). At the top right is a navigation menu: O VLS / DIVIZE / NAŠE ČINNOSTI / PRO VEŘEJNOST / PRO OBCHODNÍ PARTNERY / LESNÍ PEDAGOG. Below the menu is a dark green button with white text: Akce a pozvánky. The main title 'UKLIĎ BRDY!' is in large, bold, dark green letters. Below the title is the photograph. At the bottom of the photograph, there is white text: Podzimní dobrovolnická akce na pomoc brdské přírodě, Sobota 11. listopadu 2017 od 9.00 hodin, ve spolupráci s podbrdskými obcemi.

UKLIĎ BRDY!

Podzimní dobrovolnická akce na pomoc brdské přírodě
Sobota 11. listopadu 2017 od 9.00 hodin
ve spolupráci s podbrdskými obcemi.

Zdroj:

<https://www.vls.cz/akce/91>

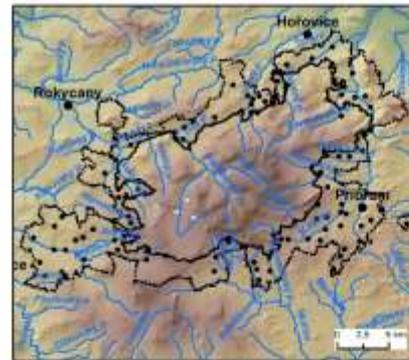
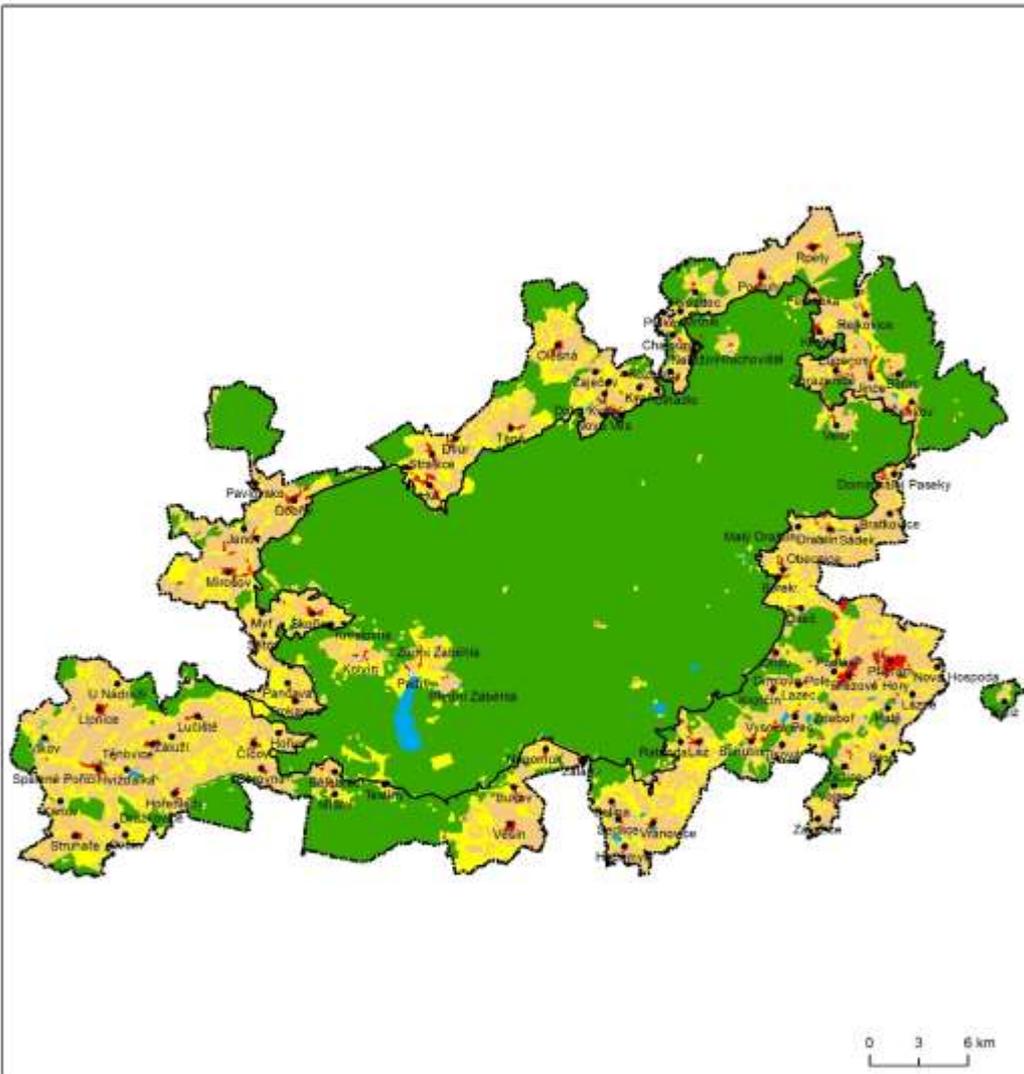
3) Vlastní výzkum - představení

- Cílem vlastního výzkumu bylo poskytnout různým skupinám aktérů další informace, které usnadní jejich rozhodovací procesy zaměřené na budoucí rozvoj zájmového území.
- Na základě analýzy starých map a leteckých snímků byly zpracovány mapy vývoje využívání území vojenského újezdu Brdy a okolních obcí – ty jsou důležité například z hlediska dlouhodobějšího plánování (např. regionální rozvoj, lesnictví)
- Za pomoci GIS modelování byla zpracována mapa dvou scénářů využití území vojenského újezdu Brdy a okolních obcí
- Na základě výsledků dalších dílčích analýz a výzkumů byl dosud publikován jeden odborný článek a u dalších rukopisů probíhají recenzní hodnocení.
- Všechny kartografické výstupy projektu jsou dostupné na <https://www.researchgate.net/project/Military-training-areas-as-a-transformation-territory-scenarios-of-impacts-of-their-optimization-on-society-and-landscape>

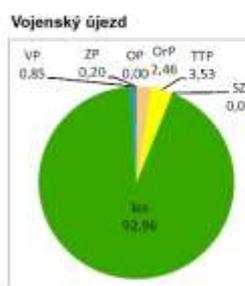
VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY/KRAJINNÉHO POKRYVU V BÝVALÉM VOJENSKÉM ÚJEZDU BRDY A JEHO OKOLÍ V OBDOBÍ 1879

Hana Skokanová, Marek Havlíček, Bohumil Frantál, Jan Hercik, Petr Klusáček, Tomáš Krejčí, Josef Kunc, Martin Machala, Stanislav Martinát

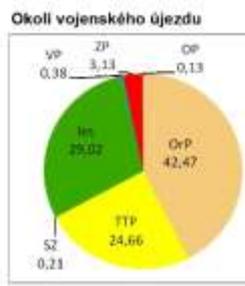

- kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu**
- orná půda (velkoplošná a maloplošná pole, mezky, pastvy, srova a drobných vinic, úhory)
  - trvalé travní porosty (sady, pastviny, slápy, vlácnění, travníhřbitovní porosty a roztroušené dřevinné)
  - sad a zahrada (intenzivní i extenzivní sady, velké zahrady navazující na intenzivní, okrasné zahrady)
  - les (lesy i reliktní dřevinná vegetace, savinné porosty lesů, vřetoviny, porosty křáku, lesy školky)
  - vodní plocha (rybníky, vodní nádrže, tůň, jezera a další přirozené vodní útvary, zaplavené tělesní areály)
  - zastavěná plocha (osídlení, rozptýlená osídlení, vojenské, průmyslové, zemědělské areály, technické objekty)
  - rekreační plocha (chalupy, lázně, náhradní objekty, koupaliště, hřiště, garáže, hrádky, lázně vlnitá vojenskými)
  - ostatní plocha (orn. výsypka, ruina, dopadová plocha, skladiště odpadů, vlnitá rozvojová plocha)

- Vektorizace**
Kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu byly vektorizovány manuálně a nejmenší vektorizované plochy byla stanovena na 0,5 ha. Výjmkou tvoří plochy nacházející se na okrajích dotčeného území a přesahující do jeho okolí – v tomto případě může analyzovaná plocha dosahovat i nižších hodnot.
- Datové zdroje využití pro vytvoření mapy**
- 1) topografická mapa 2. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1844-1846
  - 2) topografická mapa 3. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1879
  - 3) topografická mapa prozávěrného vojenského mapování v měřítku 1:20 000, 1928
  - 4) lesní mapa z roku 1928
  - 5) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:25 000, 1963-1969-1990
  - 6) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:10 000, 1959
  - 7) základní mapy Československa a České republiky v měřítku 1:10 000, 1988-1990, 2002-2006
  - 8) katastrální mapy z roku 2014
  - 9) vektorizace vlnitá katastrální území – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 10) vektorizace vlnitá vodních toků (ZABAGED) – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 11) vektorizace vlnitá sídel – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 12) DMR 4G – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

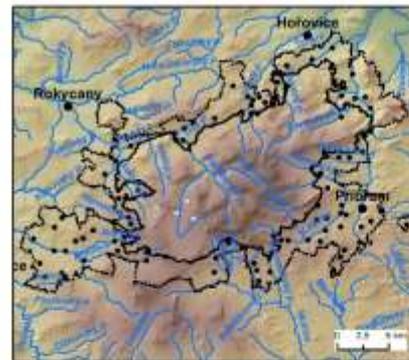
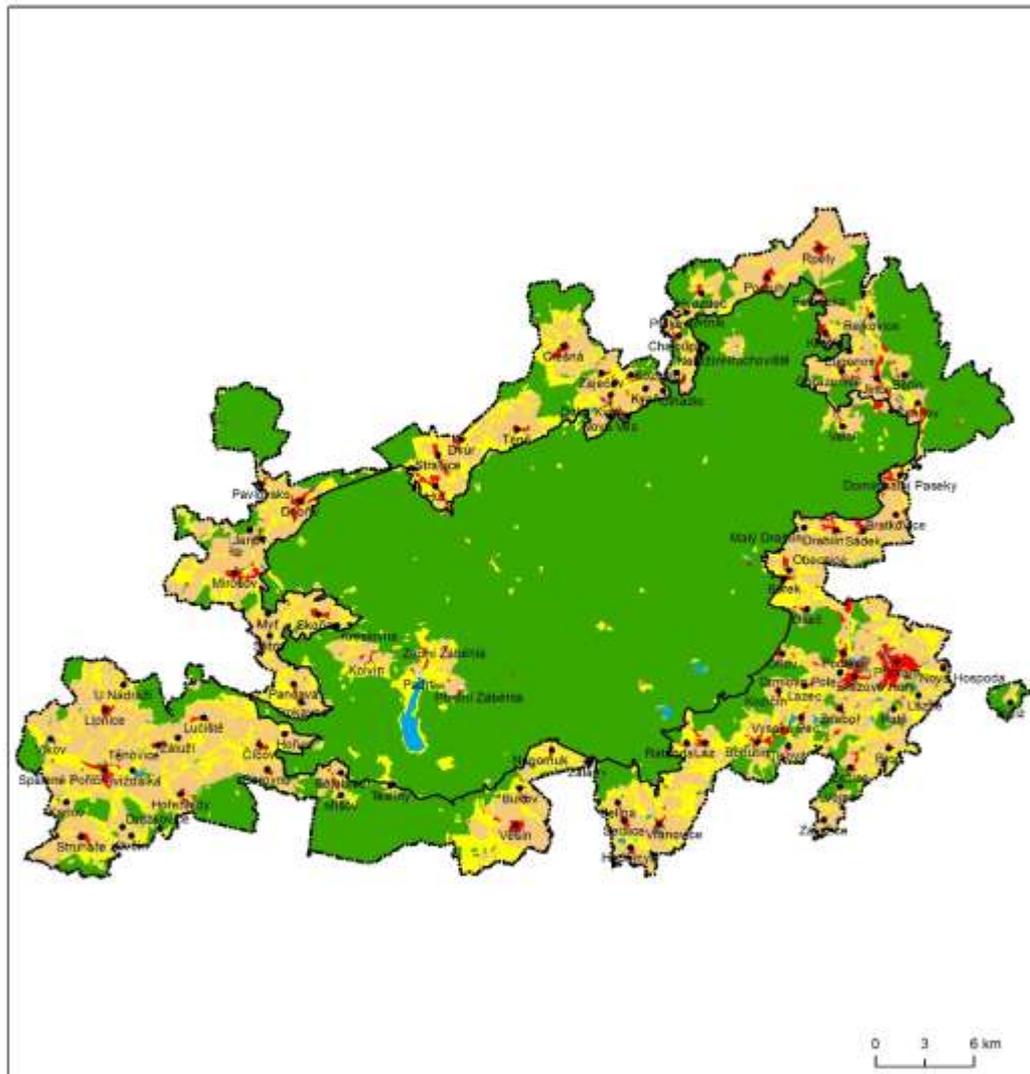
Na konci 19. století se rozloha lesů (les) ve **vojenském újezdu** mírně snižuje. Plochy lesa jsou káceny především v okolí Přední a Zadní Záběhle a Padrtě, v menší míře pak při západních hranicích újezdu. Druhou nejrozšířenější kategorií jsou **trvalé travní porosty** (TTP), přestože dochází k jejich mírnému úbytku. Část trvalých travních porostů (na jihu a dále u hranic s Obecnicí) je zalesněna, část (hlavně v okolí obcí v jihozápadní části újezdu) rozorána. Dochází k mírnému nárůstu **orné půdy** (OP), a to jak vykáčením částí lesa, tak rozoráním trvalých travních porostů, opět hlavně v okolí Přední a Zadní Záběhle a Padrtě. Vznikají malé plochy **sadů a zahrad** (SZ). Rozšiřují se **vodní plochy** (VP) o nově založené Píský rybník na Píském potoce, neopak zanikají rybníčky na Červeném potoce. Poprvé se také objevují **ostatní plochy** (OP) v podobě lomů, které do újezdu přesahují z jeho okolí (na severu u Hutě a na západě u Mirošova). Obecně lze konstatovat, že využití krajiny/krajinného pokryvu v tomto období je podobné předchozímu období a výraznější dynamika se odehrává pouze na jihozápadě hlavně v okolí obou Záběhých a Padrtě.

Krajně v **okolí vojenského újezdu** stále dominuje orná půda (OP), jejíž rozloha se navyšila a dosahuje maxima ze všech sledovaných období. Navyšeni rozlohy orné půdy se odehrává především na úkor **trvalých travních porostů** (TTP). Jejich redukce je typická pro jižní část území – okolí Dražkovic a Přibram. Trvalé travní porosty tak nabývají spíše ostrůvkového charakteru a dochází k redukci jejich větších ploch. Přestože jsou vysázeny nové porosty lesa v nových lokalitách (např. u Vikova či Struhali), celková rozloha lesů (les) se snižuje. To je způsobeno vykáčením větších ploch lesa např. u Janova, Mirošova, Zálán, Lázně a Sádka, pravděpodobně jako důsledek větrné smršně z roku 1872. Dochází k mohutnému rozvoji báňského průmyslu na Příbramsku, což se odráží i v nárůstu **zastavěných ploch** (ZP) v této oblasti a **ostatních ploch** (OP) – lomů, doůl a výsypky. Sídlá se ale rozšiřují i v dalších částech území, např. Lubětě, Spálené Poříčí, Mirošov, Strašice, Měln, Dominikální Paseky. Mírně se také rozšiřují **sady a zahrady** (SZ) na jihozápadě. Neopak jsou rušeny některé **vodní plochy** (VP), mimo jiné na Lávce, Červeném a Jalovém potoce či Klavě.

VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY/KRAJINNÉHO POKRYVU V BÝVALÉM VOJENSKÉM ÚJEZDU BRDY A JEHO OKOLÍ V OBDOBÍ 1928-1938

Hana Skokanová, Marek Havlíček, Bohumil Frantál, Jan Hercik, Petr Klusáček, Tomáš Krejčí, Josef Kunc, Martin Machala, Stanislav Martinát

kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu

- orná půda (včetně orné a meliorované půdy, mozaiky poli, srovná a drobných vinic, úhory)
- trvalý travní porost (sady, pastviny, slámy, vlásčovník, travnatá území v roztroušeném dřevostání)
- sad a zahrada (intenzivní i extenzivní sady, velké zahrady navazující na intenzivní, okrasné zahrady)
- les (lesy i reliktní dřevinná vegetace, savinné porosty lesů, vřetoviny, porosty křáku, lesy školky)
- vodní plocha (rybníky, vodní nádrže, tůň, jezera a další přirozené vodní ústavy, zaplavené tělesní areály)
- zastavěná plocha (osídlení, rozptýlená osídlení, vojenské, průmyslové, zemědělské areály, technické objekty)
- rekreační plocha (chalupy, lázně, rekreační objekty, koupaliště, lázně, garáže, hřiště, tělocvičny, výhled vojenských)
- ostatní plocha (les, výhledy, náma, dopravní plocha, skladiště odpadů, vlnná rozvodná plocha)

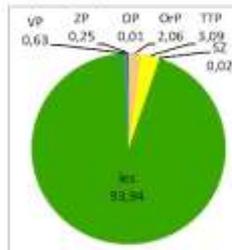
Vektorizace

Kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu byly vektorizovány manuálně a nejmenší vektorizované plochy byla stanoveny na 0,5 ha. Výjimku tvoří plochy nacházející se na okrajích dotčeného území a přecházející do jeho okolí – v tomto případě může analyzovaná plocha dosahovat i nižších hodnot.

Datové zdroje využití pro vytvoření mapy

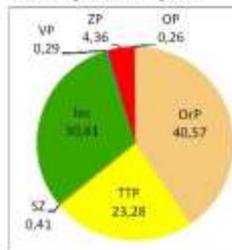
- 1) topografické mapy 2. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1844-1846
- 2) topografické mapy 3. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1879
- 3) topografické mapy pruského vojenského mapování v měřítku 1:20 000, 1928
- 4) letecké snímky z roku 1928
- 5) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:25 000, 1963, 1969-1990
- 6) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:10 000, 1959
- 7) základní mapy Československa a České republiky v měřítku 1:10 000, 1988-1990, 2002-2006
- 8) letecké snímky z roku 2014
- 9) vektorizované katastrální území – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
- 10) vektorizované vodní toky (ZABAGED) – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
- 11) vektorizované vodní sídla – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
- 12) OMR 4G – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

Vojenský újezd

Mapa zachycuje stav krajiny ve **vojenském újezdu** v letech 1928-1929, tedy těsně po rozhodnutí zřítit zde vojenskou stěnici. I proto je vojenský újezd stále téměř celý zalesněný. **Lesy** (les) mají maximální rozšíření ze všech sledovaných období. Přesto se zde oproti konci 19. století vyskytuje více drobných nelesních enkláv, což může být mimo jiné i důsledkem rozsáhlé kalamity způsobené bekyní mříškovou, která území zasáhla v letech 1919-1928. Celkové rozšíření lesa bylo na úkor **trvalých travních porostů** (TTP), což se projevuje jak při jižních hranicích újezdu, tak na severní straně při hranicích s Hutí. Část trvalých travních porostů je rozorána, hlavně v okolí Kolivna a Hrachovité. Nicméně v jiných oblastech újezdu trvalých travních porostů přibývá (nejvíce v okolí Padřtských rybníků). Také celková rozloha **orné půdy** (OP) mírně klesá; orná půda je buď zalesňována, nebo zatravněována. Stále mírně narůstá rozloha **zastavěných ploch** (ZP) v okolí Padřtí a jižně od Jmčů. I nadále se rozšiřují malé plochy **sadů a zahrad** (SZ), klesá rozloha **vodních ploch** (VP) díky částečnému vysušení Padřtských rybníků. Klesá i rozloha **ostatních ploch** (OP) v podobě lomů.

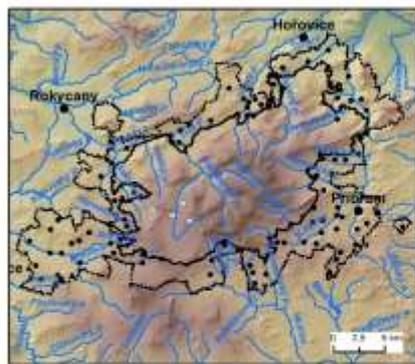
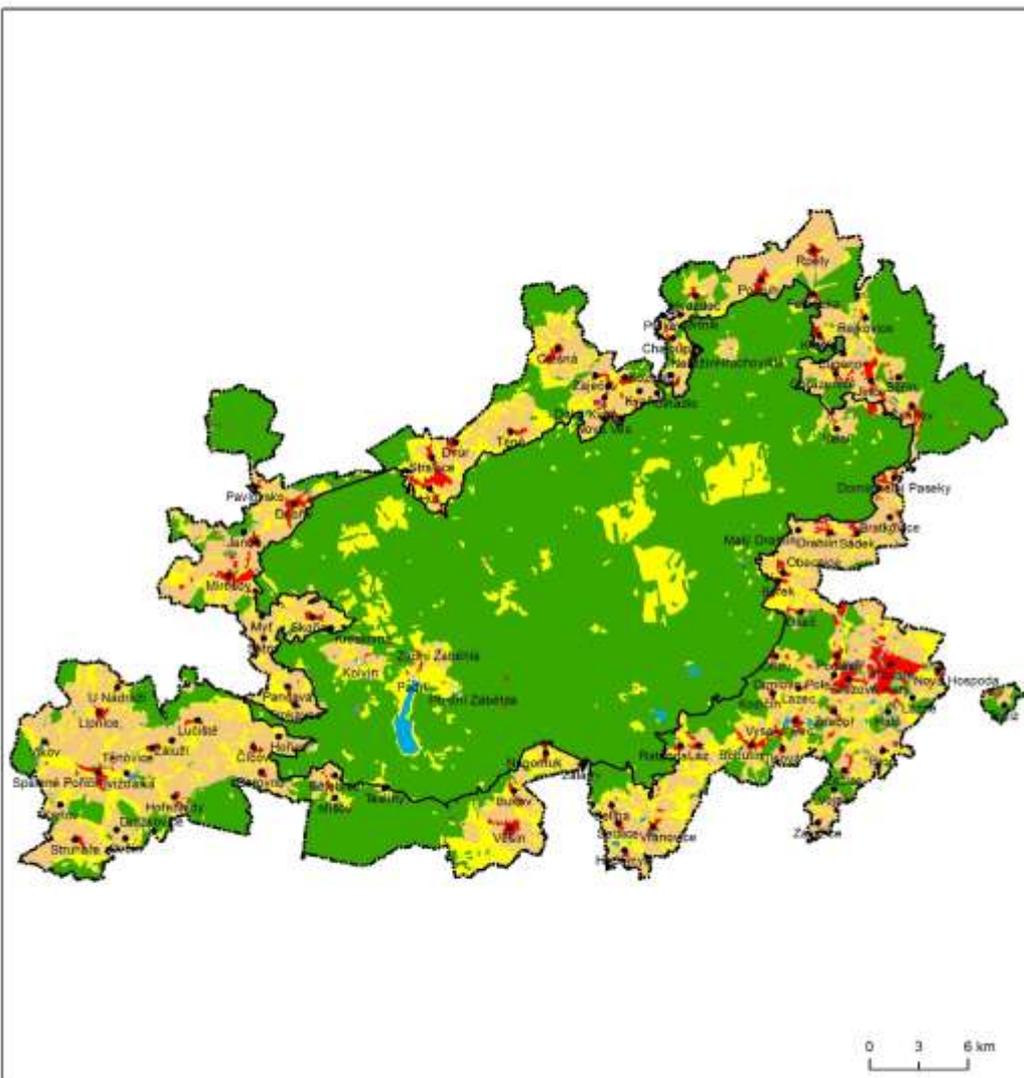
Okolí vojenského újezdu

Stav krajiny **okolí vojenského újezdu** pochází převážně z let 1928-1930, jižní část pak z roku 1938. Dominance **orné půdy** (OP) trvá, ale dochází k jejímu celkovému poklesu. Orná půda je často přeměňována na **trvalé travní porosty** (TTP), především v jižní části území, např. v okolí Nepomuku, Vědlna, Račany či Lázu. Nicméně celková rozloha trvalých travních porostů klesá, a to jak ve prospěch orné půdy, tak lesa a zastavěných ploch. Mírně narůstá celková rozloha **lesů** (les). Les se rozšiřuje na západě v okolí Janova a Mirosova, na jihozápadě u Lušiče a Ovlína, na východě u Lázní a Sádka a na severovýchodě u Felbaky. Stále se rozšiřuje Příbram, Březové Hory a další **zastavěné plochy** (ZP) a **ostatní plochy** (OP) v podobě lomů, tůň a výhledů na Příbramsku a Mirošovsku. Sídla se zvětšují i v dalších částech území, např. Věšín, Dobřív, Chaloupky, Jince, Odrazenice, Sádka, Drahnín. I nadále roste rozloha **sadů a zahrad** (SZ). Nejvíce to je v okolí Mirosova, Janova, Dobřív a Příbram, méně pak v okolí Čenikova, Rejkovic a Těnovic. Pokračuje rušení **vodních ploch** (VP), mimo jiné na Bradavě, Jalovém potoce, Litavce, u Vranovic a Hoďmýšle.

VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY/KRAJINNÉHO POKRYVU V BÝVALÉM VOJENSKÉM ÚJEZDU BRDY A JEHO OKOLÍ V OBDOBÍ 1953

Hana Skokanová, Marek Havlíček, Bohumil Frantál, Jan Hercík, Petr Klusáček, Tomáš Krejčí, Josef Kunc, Martin Machala, Stanislav Martinák

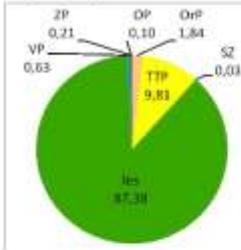
- kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu**
- orná půda (velkoplošná a maloplošná pole, mezky, pastvy, srova a dobových větví, úhory)
  - trvalý travní porost (louky, pastviny, slety, vlascovité, travnaté výhledy a roztroušené dřevinné)
  - sad a zahrada (intenzivní i extenzivní sady, velké zahrady navazující na intenzivní, okrasné zahrady)
  - les (lesy i reliktní dřevinná vegetace, sušivé porosty lesů, vřetoviny, porosty křápa, lesy školky)
  - vodní plocha (rybníky, vodní nádrže, tůň, jezera a další přírodně vodní útvary, zaplavené těžištní areály)
  - zastavěná plocha (osídlení, rozptýlená osídlení, vojenské, průmyslové, zemědělské areály, technické objekty)
  - rekreační plocha (chalupy, lázně, rekreační objekty koupaliště, hřiště, garáže, hřiště, sítěby vlnitá vojenských)
  - ostatní plocha (les, výhledy, náru, dopadové plochy, skládky odpadu, vlnitá rozvojová plocha)

- zastavěná obec
- sídlo ORP
- sídlo obce
- územní linka
- hranice vojenského újezdu
- hranice území

Vektorizace
Kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu byly vektorizovány manuálně a nejméně zvektorizované plochy byla starší než 0,6 ha. Výjimku tvoří plochy nacházející se na okrajích dobových území a přecházející do jeho okolí – v tomto případě může analyzovaná plocha dosahovat i nižších hodnot.

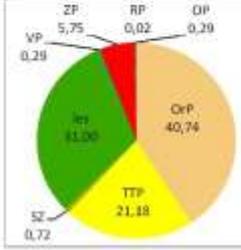
- Datové zdroje využité pro vytvoření mapy**
- 1) topografická mapa 2. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1844-1846
  - 2) topografická mapa 3. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1875
  - 3) topografická mapa prozatímního vojenského mapování v měřítku 1:20 000, 1928
  - 4) lesnická snímky z roku 1928
  - 5) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:25 000, 1963, 1969-1990
  - 6) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:10 000, 1959
  - 7) základní mapy Československa a České republiky v měřítku 1:10 000, 1988-1990, 2002-2006
  - 8) lesnické snímky z roku 2014
  - 9) vektorizová vlnitá katastrální území – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 10) vektorizová vlnitá vodních toků (ZABAGO) – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 11) vektorizová vlnitá sídel – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 12) ORP 4G – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

Vojenský újezd

V tomto období se naplno projevují důsledky vzniku **vojenského újezdu**, kdy bylo vytvořeno šest výjimečných ploch pro dělostřelečtvo a tankisty – Tok, Jordán, Brda, Padřít, Bahna (Přední a Zadní) a Kolvín. Zároveň území postihly v letech 1939-1941 sněhové a větrné kalamity. Tyto události zcela ovlivily charakter krajiny vojenského újezdu. **Lesy** (les) mají minimální rozlohu a jsou prokány ostrými bezlesí/trvalých travních porostů. Jsou vysídleny všechny obce a velká část **zastavěných ploch** (ZP) je zdemolována. Úplně zanikají Přední Zábělčická a Zadní Zábělčická a z větší části i Kolvín, zatímco domy v Padřiti, Hrachovířích a Velkých jsou zatím ještě zachovány. Zvyšuje se rozloha **ostatních ploch** (OP) v podobě náru a intenzivních cvičištních ploch, jako tomu je již od Kolvína. Výrazně narůstá rozloha **trvalých travních porostů** (TTP), které kromě luk a pastvín v okolí zbytků obcí zahrnují i dopadové plochy a plochy vzniklé po přírodních kalamitách. Celková rozloha **orné půdy** (OP) mírně klesá; orná půda je zatím dochována v okolí Kolvína, obou Zábělčických, Hrachovířích a Velkých. Zůstává i plocha **sadů a zahrad** (SZ) u Kolvína a nemění se ani rozloha **vodních ploch** (VP).

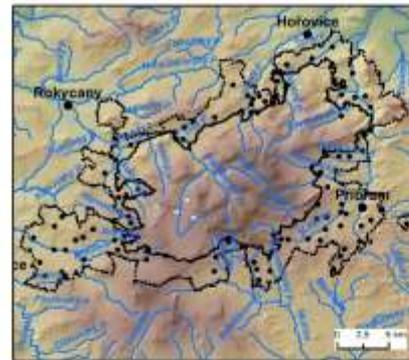
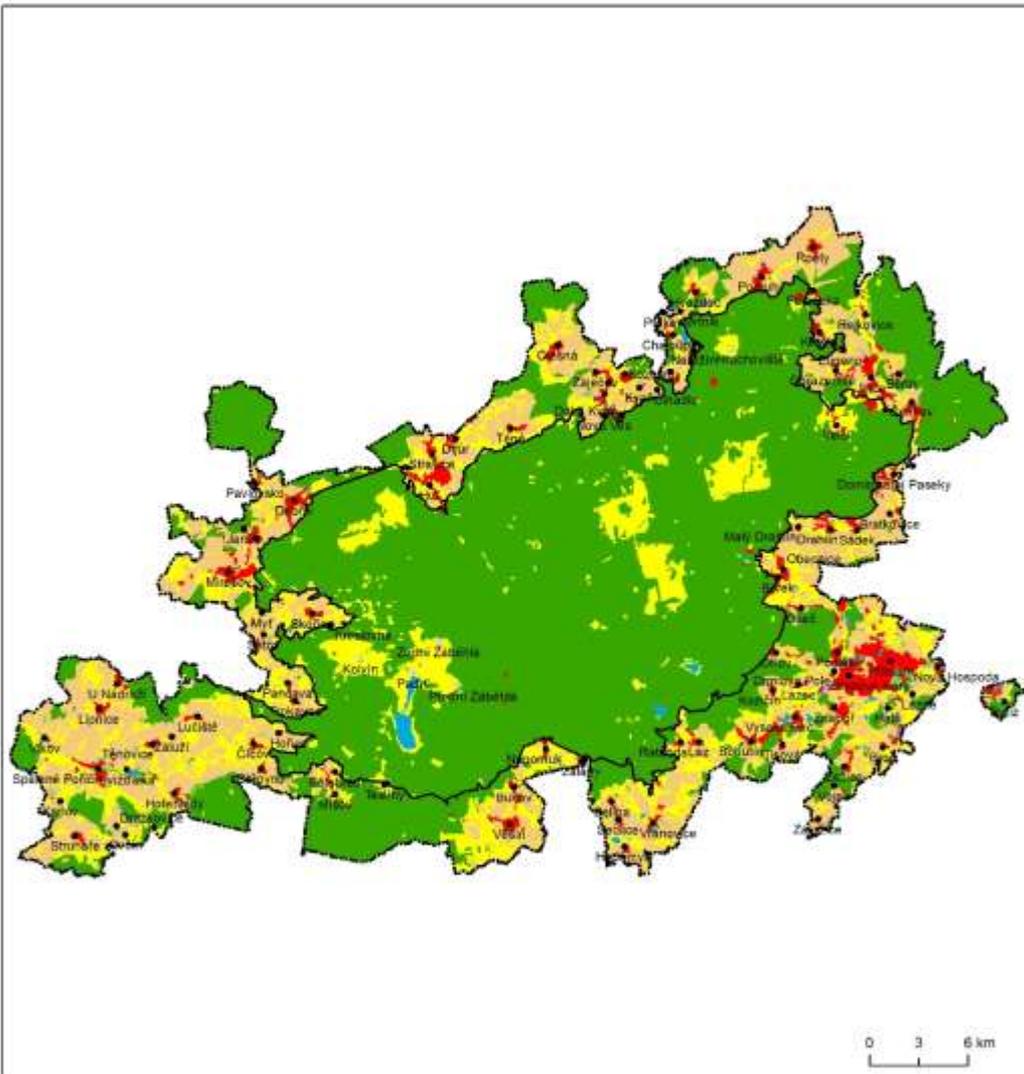
Okolí vojenského újezdu

Oproti významným změnám v samotném újezdu, krajina v **okolí vojenského újezdu** se téměř nemění a je nejvíce stabilní ze všech porovnávaných období. To je plně hlavně pro severní část území, kde jedinými výraznějšími změnami je nárůst rozlohy **zastavěných ploch** (ZP) u Strašic, Kozojed, Jinců a Čenčkova. Zastavěné plochy se zvyšují také na Příbramsku, v okolí Mirošova, Dobřívka, Bukova, Věšina a Ratandý. Oproti tomu rozloha dalších kategorií se mění jen málo. Mírně se zvyšuje rozloha **orné půdy** (OP), hlavně na jihozápadě a severně od Příbrami. Klesá celková plocha **trvalých travních porostů** (TTP), i když se trvalé travní porosty rozšiřují v okolí Věšina a Nové Hospody. Mírně narůstá celková rozloha **lesů** (les), především na Příbramsku. V této části se otevírají nové doły a vytvářejí se nové výhledy a další lžební úhory – **ostatní plochy** (OP) a vznikají nové **sady a zahrady** (SZ) u Kolvína a Věšina. Ostatní plochy jsou rozšiřovány také v okolí Mirošova a Huť, sady a zahrady pak i v okolí Janova, Dobřívka a Nepomuku. Rozloha **vodních ploch** (VP) se nemění. Poprvé se objevují **rekreační plochy** (RP), a to u Věšina, Čenčkova a Pavlovského.

VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY/KRAJINNÉHO POKRYVU V BÝVALÉM VOJENSKÉM ÚJEZDU BRDY A JEHO OKOLÍ V OBDOBÍ 1959

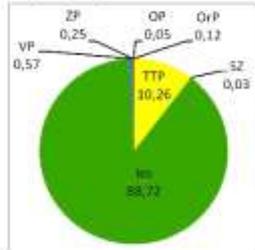
Hana Skokanová, Marek Havlíček, Bohumil Frantál, Jan Hercik, Petr Klusáček, Tomáš Krejčí, Josef Kunc, Martin Machala, Stanislav Martinát

- kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu**
- orná půda** (velkoplošná a maloplošná pole, mezky, pastviny, srova a drobných vinů, úhory)
  - trvalé travní porosty** (sady, pastviny, slámy, vlácnění, travníhřbitovní porosty a rozptýlenější dřevinné)
  - sady a zahrady** (intenzivní i extenzivní sady, velké zahrady navazující na intenzivní, okrasné zahrady)
  - les** (lesy i reliktní dřevinná vegetace, sušinné porosty lesů, vřetoviny, porosty křáku, lesy školky)
  - vodní plocha** (rybníky, vodní nádrže, tůň, jezera a další přirozené vodní útvary, zaplavené těžištní areály)
  - zastavěná plocha** (osídlení, rozptýlená osídlení, vojenské, průmyslové, zemědělské areály, technické objekty)
  - rekreační plocha** (chalupy, lázně, rekreační objekty, koupaliště, tábory, garáže, tábory vlnění vojenských)
  - ostatní plocha** (orn. výspěk, ruina, dopadová plocha, skladiště odpadů, vlnná rozvojová plocha)

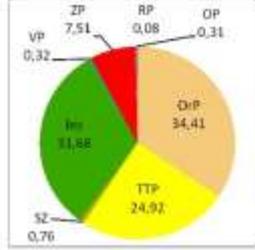
- Vektorizace**
Kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu byly vektorizovány manuálně a nejméně zvektorizované plochy byla stanoveny na 0,5 ha. Výjimku tvoří plochy nacházející se na okrajích dotčeného území a přecházející do jeho okolí – v tomto případě může analyzovaná plocha dosahovat i nižších hodnot.
- Datové zdroje využití pro vytvoření mapy**
- 1) topografické mapy 2. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1844-1846
  - 2) topografické mapy 3. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1879
  - 3) topografické mapy prozatímního vojenského mapování v měřítku 1:20 000, 1928
  - 4) lesnické snímky z roku 1928
  - 5) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:25 000, 1963, 1989-1990
  - 6) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:10 000, 1959
  - 7) základní mapy Československa a České republiky v měřítku 1:10 000, 1888-1990, 2002-2006
  - 8) lesnické snímky z roku 2014
  - 9) vektorizované katastrální území – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 10) vektorizovaná vlnna vodních toků (ZABAGED) – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 11) vektorizované vodní sídlo – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 12) OMR 4G – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

Vojenský újezd

Na konci 50. let 20. století se nadále konsoliduje přítomnost vojska ve **vojenském újezdu** a zároveň dochází k odstraňování škod po přírodních katastrofách z přelomu 30. a 40. let 20. století a z roku 1956. To se projevuje v zalesňování holin, mimo jiné v oblasti severně od Kolvina, v okolí dopadové plochy Tok či v okolí TH Trubek. Rozloha **lesů** (les) se tak zvětšuje. Zcela zanikají Kolvina a Padrť, zatímco rozloha **zastavěných ploch** (zP) Hrachovít a Velkých se nemění; v případě Velkých je dokonce vybudován nový zemědělský areál. Vojenský areál je vybudován také u Kolvina a Valdeku. Rozloha **ostatních ploch** (oP) se začíná snižovat – rumy po bývalých obcích jsou v rámci cvičení rozštípeny. Stále narůstá rozloha **trvalých travních porostů** (TTP), které kromě luk a pastvin v okolí zbytků obcí zahrnují i dopadové plochy a plochy vzniklé po přírodních katastrofách. Nárůst trvalých travních porostů je způsoben převodem **orné půdy** (oP) do této kategorie. Orná půda tak téměř mizí a jediné plochy se nacházejí na západě při hranicích se Skolicemi. Mírně klesá rozloha **vodních ploch** (vP) – snižuje se zatopená část Padrťských rybníků, zanikají rybníky na Červeném a Chrázavickém potoce.

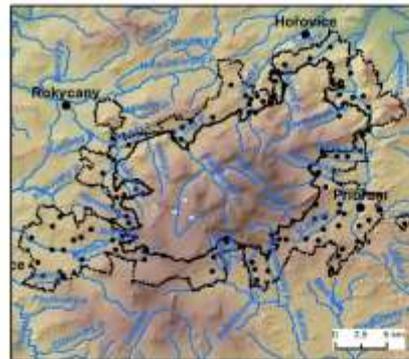
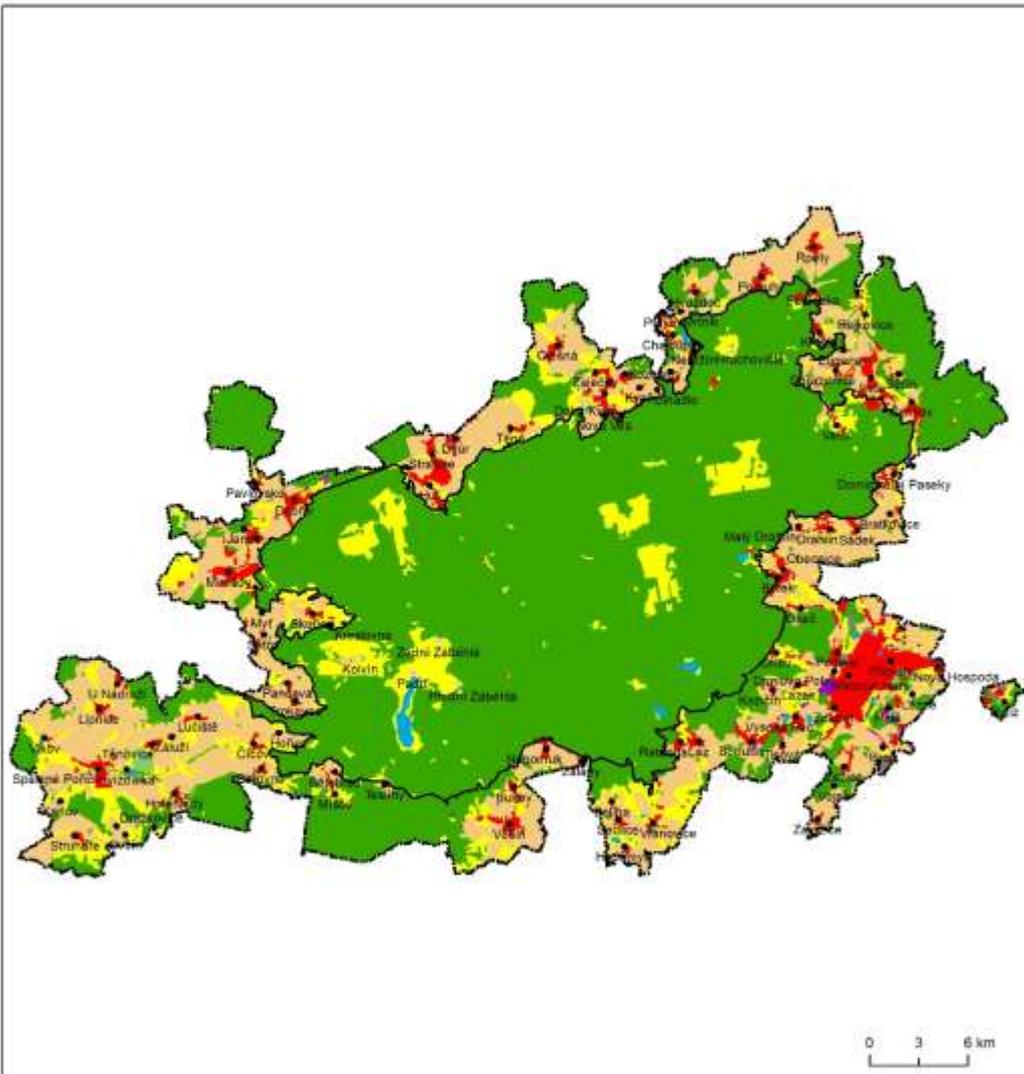
Okolí vojenského újezdu

Krajina v **okolí vojenského újezdu** opět podléhá větším změnám. Mezi nejvýznamnější patří pokles rozlohy **orné půdy** (oP), který dosahuje druhé nejvyšší míry ze všech srovnávaných období. Orná půda je nejčastěji převáděna na **trvalé travní porosty** (TTP), jejichž plocha tak narůstá. Nejvíce se tento proces uplatňuje na jihozápadě, dále na jihu v okolí Vřhána, na východě v okolí Příbrami a na severovýchodě v okolí Rejkovic. S rozvojem hučnické a těžby (vedle rud barevných kovů i uranu) se rozšiřují **zastavěné plochy** (zP) a **ostatní plochy** (oP) na Příbramsko. Zastavěné plochy se rovněž zvětšují u Jánč, kde je vojenská základna, a dále u sídli U Nádraží či Strašice. Mírně narůstá celková rozloha **lesů** (les). Lesy se rozšiřují úzkožitě po celém okolí vojenského újezdu, větší nově zalesněné plochy jsou např. u Dražkovic, Janova či mezi Těmínem a Zaječovem. Rozloha **sadů a zahrad** (sZ) se téměř nemění. Mírně se zvyšuje rozloha **vodních ploch** (vP), vzniká vodní nádrž Zásácká a další menší vodní plochy na Podlužském a Nesvačibském potoce a u Litavky. Postupně se rozšiřují **rekreační plochy** (rP), např. u Litavky, Pavlovska, Podluhů a Felbabky.

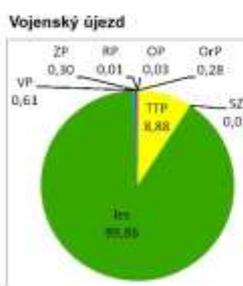
VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY/KRAJINNÉHO POKRYVU V BÝVALÉM VOJENSKÉM ÚJEZDU BRDY A JEHO OKOLÍ V OBDOBÍ 1989-1990

Hana Skokanová, Marek Havlíček, Bohumil Frantál, Jan Hercik, Petr Klusáček, Tomáš Krejčí, Josef Kunc, Martin Machala, Stanislav Martinát

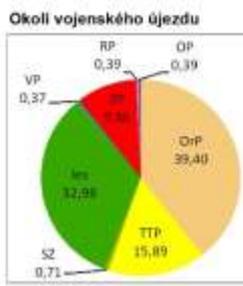

- kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu**
- orná půda (velkoplošná a maloplošná pole, mezky, pastvy, srova a drobných vinic, úhory)
  - trvalý travní porost (louky, pastviny, slety, vlácnění, travnatá území a roztroušené dřevinné)
  - sad a zahrada (intenzivní i extenzivní sady, velké zahrady navazující na intravilán, okrasné zahrady)
  - les (lesy i reliktní dřevinná vegetace, sušinné porosty lesů, vřetoviny, porosty křáky, lesy školky)
  - vodní plocha (rybníky, vodní nádrže, tůň, jezera a další přirozené vodní útvary, zaplavené těžištní areály)
  - zastavěná plocha (sousední, rozptýlená objekty, vojenské, průmyslové, zemědělské areály, technické objekty)
  - rekreační plocha (chatová kolonie, rekreační objekty, koupaliště, tábory, garáže, tábory vlnitá vojenský)
  - ostatní plocha (les, výhledy, náma, dopadová plocha, skladiště odpadů, vlnitá rozvojová plocha)

- Vektorizace**
Kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu byly vektorizovány manuálně a nejméně vektorizované plochy byla stanovena na 0,5 ha. Výjimku tvoří plochy nacházející se na okrajích dotčeného území a přelévající do jeho okolí – v tomto případě může analyzovaná plocha dosahovat i nižších hodnot.
- Datové zdroje využití pro vytvoření mapy**
- 1) topografická mapy 2. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1844-1846
  - 2) topografická mapy 3. rakouského vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1879
  - 3) topografické mapy prozatímního vojenského mapování v měřítku 1:20 000, 1928
  - 4) lesnické mapy z roku 1928
  - 5) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:25 000, 1963, 1989-1990
  - 6) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:10 000, 1959
  - 7) základní mapy Československa a České republiky v měřítku 1:10 000, 1988-1990, 2002-2006
  - 8) lesnické anály z roku 2014
  - 9) vektorizace vektorizovaných území – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 10) vektorizace vektorizovaných území – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 11) vektorizace vektorizovaných území – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 12) DMR 4G – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

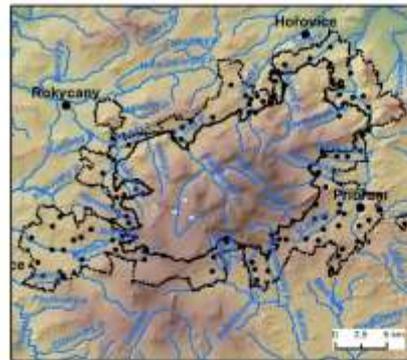
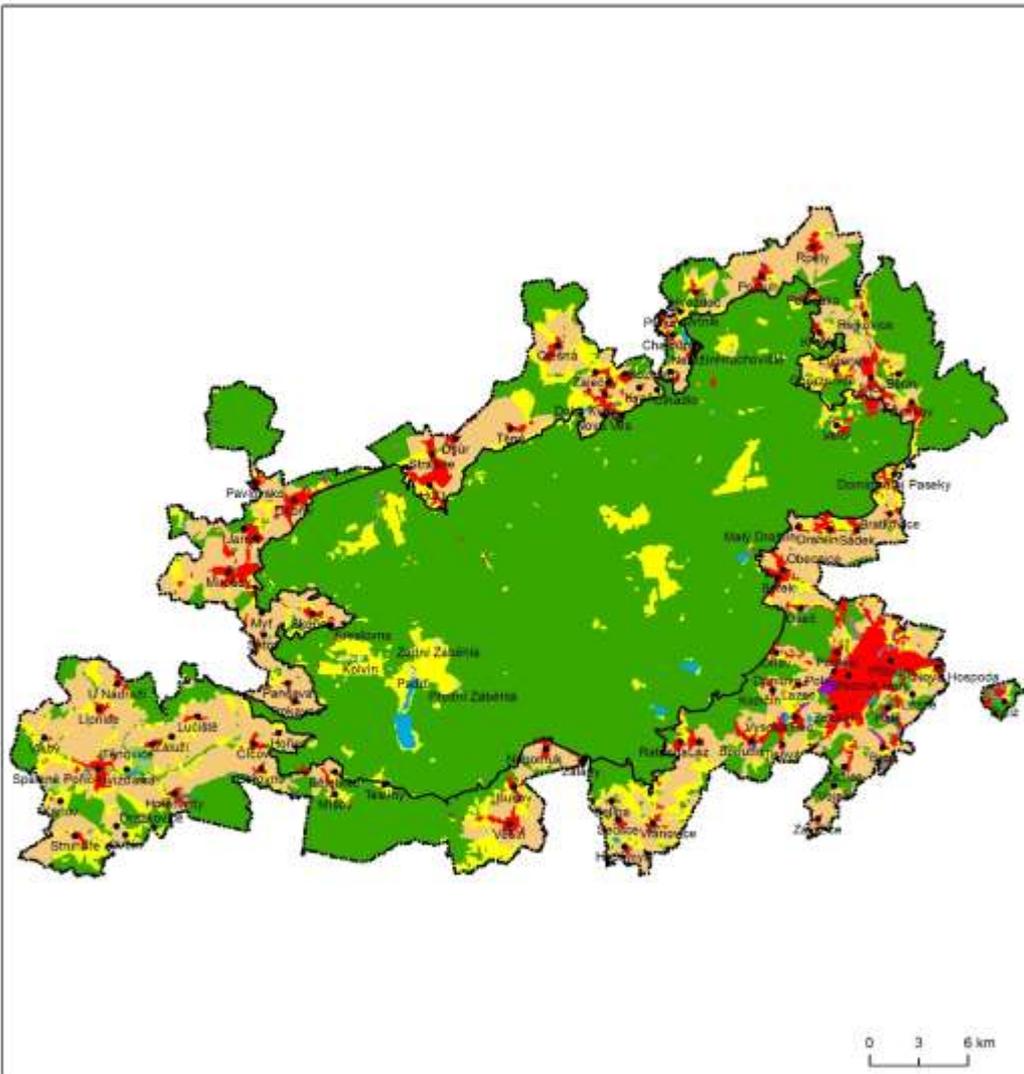
V tomto období je **vojenský újezd** plně využíván k úbelům, pro které byl zřízen. Z hlediska jednotlivých kategorií využití krajiny/krajinného pokryvu dochází k rozšiřování **lesů** (les). Hlavní podíl na rozšiřování lesa má sekundární sukcese probíhající na některých dopadových plochách, jako jsou Jordán (severní a jižní část) a Tůň (východní část), v menší míře i Brda (severní a jižní část) a dále plochy severně od Kolvína. I z tohoto důvodu klesá rozloha **trvalých travních porostů** (TTP), a to i přes mírné rozšíření výcvikové plochy Přední Záběhla a Kolvína. V okolí Kolvína je zaznamenána **orná půda** (OP). Jsou zachovány **zastavěné plochy** (ZP) Hrachovíc a Velkých a vojenské ubytovací objekty u Kolvína a Valdeku. Nové vojenské objekty jsou vybudovány u hranic s Jincem, kde se nacházejí i **ostatní plochy** (OP). Narůstá rozloha **vodních ploch** (VP) – rozšiřuje se plocha Horního Padříského rybníka a vodní nádrže na Obecnickém potoce. Do újezdu rovněž zasahují **rekreační plochy** (RP), a to u Tešlín (plánýnský tábor) a Malé Věšín (chatová kolonie). V okolí Velkých se také vyskytuje menší plocha **sadů a zahrad** (SZ).

Okolí vojenského újezdu odráží socialistické využívání krajiny. Značně se rozšiřuje **orná půda** (OP), i když její výměra nedosahuje předválečných hodnot. Nové plochy orné půdy vznikají nejvíce v okolí Mirošova, Borovna, Strašic, Dvora, Nepomuku, Lázu, Obecnice a Příbrami. V těchto územích, ale i jinde dochází k drastickému úbytku **trvalých travních porostů** (TTP). Úbytek této kategorie je nejvyšší ze všech sledovaných období. Významně se rozrůstá **zastavěná plocha** (ZP) Příbrami, která tak pohlcuje sousední Bezové Hory, Zábobř, Novou Hospodu a Dřmouvo Pole. Mezi další sídla, u nichž dochází k významnějšímu nárůstu zastavěné plochy, patří Spáňaně Potůček, Mirošov, Kozojedy, Rpepy, Nepomuk, Bukov a Věšín. Rovněž se rozšiřují **ostatní plochy** (OP) lomů, dolů a výhledů na Příbramsku. Mírně narůstá celková rozloha **lesů** (les), přičemž největší přírůstek jsou u Hvilzdálky a Věšína na jihu území. Rozloha **sadů a zahrad** (SZ) se téměř nemění. Mírně se zvyšuje rozloha **vodních ploch** (VP), vzrůstají nové vodní plochy na Příbramsku, ale i u Nové Vsi na severu a v západní části území. Výrazně narůstají **rekreační plochy** (RP), hlavně v blízkém okolí samotné Příbrami.

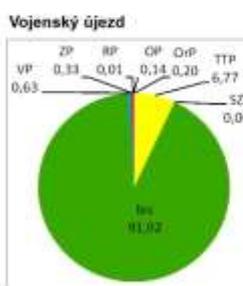
VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY/KRAJINNÉHO POKRYVU V BÝVALÉM VOJENSKÉM ÚJEZDU BRDY A JEHO OKOLÍ V OBDOBÍ 2002-2006

Hana Skokanová, Marek Havlíček, Bohumil Frantál, Jan Hercik, Petr Klusáček, Tomáš Krejčí, Josef Kunc, Martin Machala, Stanislav Martinát

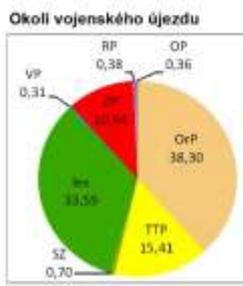

- kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu**
- orná půda** (velkoplošná a maloplošná pole, mezky, pastviny, stromo a dřevěných výsok, úhory)
  - trvalý travní porost** (louky, pastviny, slety, výsavníky, travnatá území v rozptýleném dřevostání)
  - sad a zahrada** (intenzivní i extenzivní sady, velké zahrady navazující na intenzivní, okrasné zahrady)
  - les** (lesní i nelesní dřevinná vegetace, savinné porosty lesů, vřetoviny, porosty křáku, lesní školky)
  - vodní plocha** (rybníky, vodní nádrže, tůň, jehna a další přirozené vodní útvary, zaplavené těžební areály)
  - zastavěná plocha** (osídlení, rozptýlená objekty, vojenské, průmyslové, zemědělské areály, technické objekty)
  - rekreační plocha** (chalupy, lázně, rekreační objekty, koupaliště, hřiště, garáže, těžby vlnitá vojenskými)
  - ostatní plocha** (orn. výsypka, ruina, dopadová plocha, skladiště odpadů, vlnitá rozvojová plocha)

- Vektorizace**
Kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu byly vektorizovány manuálně a nejméně zvektorizované plochy byla stanoveny na 0,5 ha. Výjimku tvoří plochy nacházející se na okrajích dotčeného území a přecházející do jeho okolí – v tomto případě může analyzovaná plocha dosahovat i nižších hodnot.
- Datové zdroje využité pro vytvoření mapy**
- 1) topografická mapa 2. národního vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1844-1846
  - 2) topografická mapa 3. národního vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1879
  - 3) topografická mapa propracovaného vojenského mapování v měřítku 1:20 000, 1928
  - 4) letecké snímky z roku 1928
  - 5) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:25 000, 1963, 1969-1990
  - 6) československé vojenské topografické mapy v měřítku 1:10 000, 1959
  - 7) základní mapy Československa a České republiky v měřítku 1:10 000, 1888-1990, 2002-2006
  - 8) letecké snímky z roku 2014
  - 9) vektorizované katastrální území – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 10) vektorizovaná vlnitá vodních toků (ZABAGED) – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 11) vektorizované vodní sídlo – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
  - 12) DMR 4G – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

I v tomto období je **vojenský újezd** stále využíván k účelům, pro které byl zřízen. Nadále dochází k rozšiřování **lesů** (les), hlavně sekundární sukcesí v podobě náletů blíž. Nejvýraznější to je v prostoru Brdy, Jordánu a Bahen, méně pak na Toku a Kolvíně. Les se rozšiřuje i v okolí Velkých a u Zadní Záběhyně. Rozšiřování lesa je na úkor **trvalých travních porostů** (TTP), kam spadají i vřesoviště vyvinutá na dopadových plochách a další nelesní enklávy. Rozloha **orné půdy** (OP) zůstává víceméně zachována. Jsou zachovány **zastavěné plochy** (ZP) vojenských objektů u Kolvína a Valdeku. Rozšiřuje se **zastavěná plocha** u Velkých Naopok jsou zlikvidovány **zastavěné plochy** Hrachovišť, což přispívá k nárůstu rozlohy **ostatních ploch** (OrP). Další **ostatní plochy** jsou vázány na vojenské objekty u Velkých. Vznikají nové **ostatní plochy** u Hejbluku jižně od Dolní Kvaně, dále západně od Felbaky, severně od vodní nádrže Obecnice a v prostoru Bahen. Rozloha **vodních ploch** (VP) se nemění, a to i přes to, že zaniká průmyslový štěr u Teslínu, a naopak vzniká střediska (zafázená do rekreačních ploch) u Velkých.

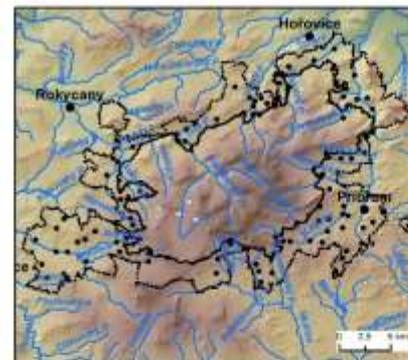
Krajina **okolí vojenského újezdu** se proti předchozímu období na první pohled příliš nemění. Dochází k mírnému poklesu rozlohy **orné půdy** (OP), a to především ve prospěch **trvalých travních porostů**. Přesto vznikají nové plochy **orné půdy**, např. u Skořic, Kvaně, Hvozdec, Jinců, Orlava, Vranovic, Borovna a Dražkovic. Také mírně klesá celková rozloha **trvalých travních porostů** (TTP), přestože se tato kategorie rozšiřuje hlavně v severní a severovýchodní části. Rozšiřování **zastavěných ploch** (ZP) není tolik markantní jako v předchozích obdobích. Mírně narůstají Janov, Huť, Pítrbam či Zdobov. Stále vznikají nové **ostatní plochy** (OrP) lomů, dolů a výsypky na Pítrbramsku. Přesto celková rozloha této kategorie klesá, což je způsobeno jejich reaktivací. Zvyšuje se celková rozloha **lesů** (les), přičemž největší přírůstek jsou na jižozápadě území. Rozloha **rekreačních ploch** (RP) se také nemění. Některé plochy zanikají (na Pítrbramsku, u Jinců, Janova, Strašic), jiné naopak vznikají (u Karlova, Hořelied, Těnovic). Rozloha **rekreačních ploch** (RP) se také nemění. Rozloha **vodních ploch** (VP) lehce klesá, především díky vysušení těžebních útvarů u Pítrbrami.

VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY/KRAJINNÉHO POKRYVU V BÝVALÉM VOJENSKÉM ÚJEZDU BRDY A JEHO OKOLÍ V OBDOBÍ 2014-2015

Hana Skokanová, Marek Havlíček, Bohumil Frantál, Jan Hercik, Petr Klusáček, Tomáš Krejčí, Josef Kunc, Martin Machala, Stanislav Martinát

kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu

- orná půda (velkoplošná a maloplošná pole, mezky polí, stromy a drobných vlnů, úhory)
- trvalý travní porost (louky, pastviny, slapy, vřesoviště, travníhýbné porosty a roztroušenými dřevinami)
- sad a zahrada (intenzivní i extenzivní sady, velké zahrady navazující na intenzivní, okrasné zahrady)
- les (lesní i nelesní dřevinná vegetace, spásaná porosty lesů, vřesoviště, porosty křesů, lesů křesů)
- vodní plocha (rybníky, vodní nádrže, lán, jezera a další přírodně vodní útvary, zaplavené nížinné území)
- zastavěná plocha (osídlení, rozptýlená zastavba, vojenská, průmyslová, zemědělská areály, technická objekty)
- rekreační plocha (chatařské kolonie, rekreační objekty, koupaliště, hřiště, golfová hřiště, lázně a další vojenskými)
- ostatní plocha (les, výhledy, ruiny, dopadová plocha, skládky odpadů, vlná rozvoje plocha)

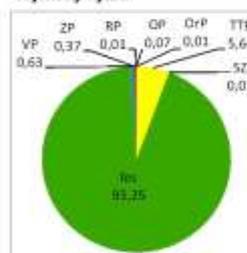
Vektorizace

Kategorie využití krajiny/krajinného pokryvu byly vektorizovány manuálně a zejména vektorizovaná plocha byla stanovená na 0,5 ha. Výměry vlní plochy nacházející se na okrajích dotčeného území a přecházející do jeho okolí – v tomto případě může analyzovaná plocha dosahovat i nižších hodnot

Datové zdroje využití pro vytvoření mapy

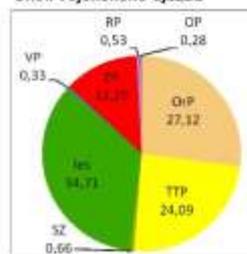
- 1) topografická mapa 2. národního vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1844-1846
- 2) topografická mapa 2. národního vojenského mapování v měřítku 1:25 000, 1879
- 3) topografické mapy prozatímního vojenského mapování v měřítku 1:20 000, 1929
- 4) letecké snímky z roku 1938
- 5) detailovější vojenské topografické mapy v měřítku 1:25 000, 1963, 1980-1990
- 6) detailovější vojenské topografické mapy v měřítku 1:10 000, 1993
- 7) základní mapy Československa a České republiky v měřítku 1:10 000, 1988-1990, 2002-2008
- 8) letecké snímky z roku 2014
- 9) detailovější vojenské topografické mapy v měřítku 1:25 000, 1963, 1980-1990
- 10) vektorová vlna vodních toků (ZABAZO2) – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
- 11) vektorová vlna sídel – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
- 12) OMR 4G – Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

Vojenský újezd

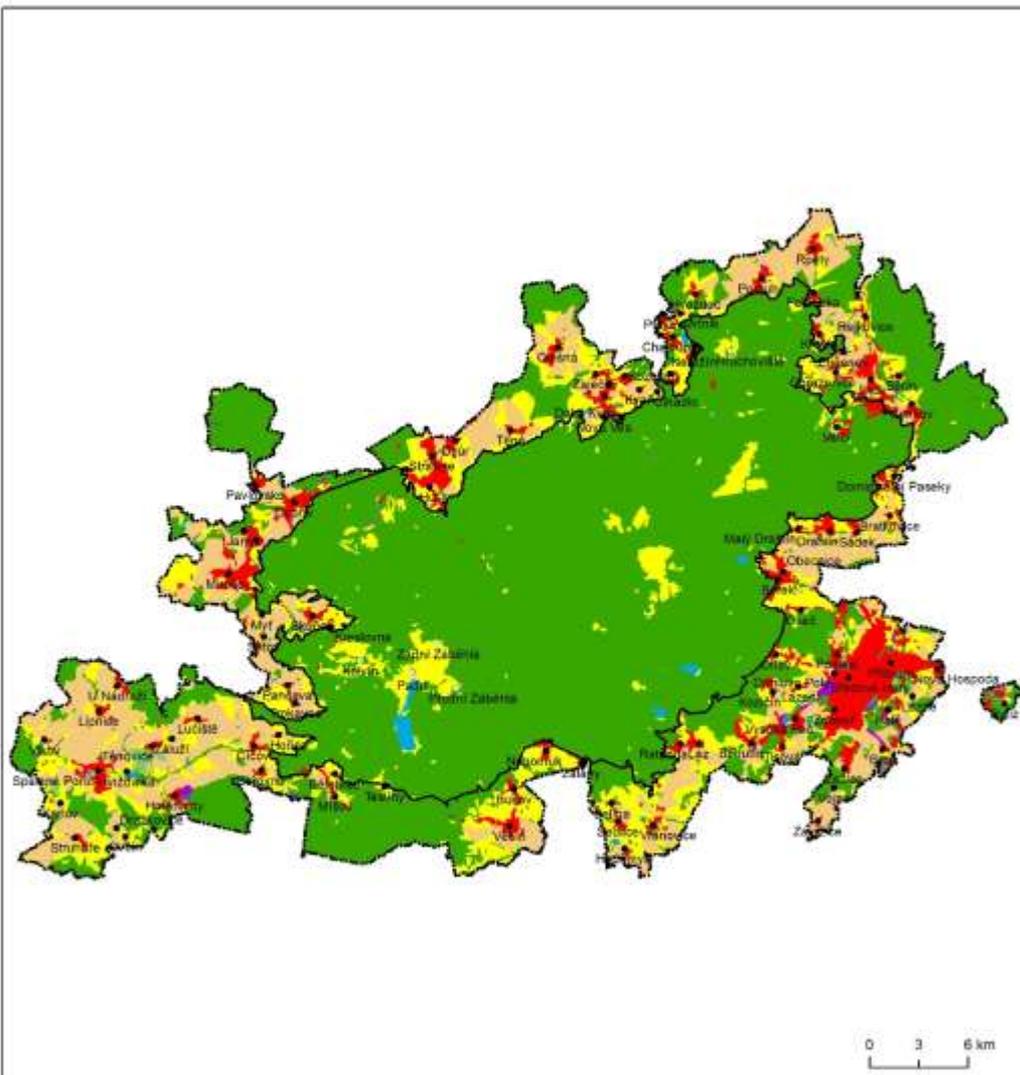

V současnosti patří krajina **vojenského újezdu** k nejstabilnějším. Vln na to má útlum činnosti armády a její opuštění větší části újezdu. Z procesů, které krajinu ovlivňují, je patrná sekundární sukcese především bráz, která přispívá k rozšiřování **lesů** (les). Lesní porosty se tak více rozšiřují v okolí Bahen, Jordánu, Toka a Kolvína, méně pak u Padrň, Hrachoviště a Velkých. Rozšiřování lesa je na úkor **trvalých travních porostů** (TTP), kam spadají i vřesoviště vyvinutá na dopadových plochách a další nelesní enklávy. I přes celkový úbytek trvalých travních porostů se vyskytují plochy, kde se tato kategorie znovu objevila – jedná se o bývalé plochy s **ornou půdou** (OrP), která tak téměř mizí. Jsou zachovány **zastavěné plochy** (ZP) vojenských objektů u Kolvína, Valšeku a Velkých. Rozšiřuje se zastavěná plocha u Jinců. Naopak se výrazně snižuje rozloha **ostatních ploch** (OP), hlavně v okolí Velkých a na Bahnech; zcela mizí u vodní nádrže Obecnice a u Felbáky. Rozloha **vodních ploch** (VP) se nemění. A nemění se ani rozloha **rekreačních ploch** (RP).

Okolí vojenského újezdu

Oproti **vojenskému újezdu** vykazuje krajina jeho **okolí** větší změny. Hlavní, na první pohled patrný, je výrazný nárůst celkové rozlohy **trvalých travních porostů** (TTP). Jednou z příčin může být zavádění ekologického zemědělství v oblasti. Největší nové zastavěné plochy se vyskytují v okolí Sikoče, Strašce, Malé Vlázky, Osoců, Bohutína, Sedce a Nepomuku. Zatravňování se děje na úkor **orné půdy** (OrP), její rozloha je na minimum ze všech sledovaných období. Nadále roste rozloha **zastavěných ploch** (ZP). Největší nárůst je typický pro obce na Příbramsku, dále pak pro Jince, Chaloupky, Strašce a Mirošov. Narůstá i rozloha **lesů** (les), např. u Dražkovic, Dobřiva, Vysoké Pece, Vranovic či Věšné. Pokračuje trend poklesu celkové rozlohy **ostatních ploch** (OP); větší nová ostatní/rozvoje plocha vznikla pouze mezi Březovými Horami a Podlesím. Rozloha **sadů a zahrad** (SZ) také klesá. Stejně jako v minulém období některé plochy zanikají, jiné naopak vznikají (u Eugenova, Obecnice, Oseče, Těnovic). Narůstá rozloha **rekreačních ploch** (RP), mimo jiné v okolí Hořehledů, Belny, Hali. Mírně narůstá i rozloha **vodních ploch** (VP) – např. je obnoven rybníček na Jalovém potoce.

0 3 6 km

Five military training areas – five different trajectories of land cover development? Case studies from the Czech Republic

Hana SKOKANOVÁ, Marek HAVLÍČEK, Petr KLUSÁČEK,
Stanislav MARTINÁT

***Abstract:** The paper focuses on land cover development in five military training areas (MTAs) in the Czech Republic during the past 180 years and tries to find answers to causes of similarities or differences of this development. Land cover development was researched on the basis of old military topographic maps and aerial photographs. The results show that there are two groups of MTAs that show similarities in land cover development up to the 1960s. These are Březina and Brdy, and Hradiště and Libavá. In the first group, woody vegetation dominated while in the second group open landscape was prevalent. Also the first group was characterized by little population and establishment of military camps already in the 1920s-1930s while the second group was characterized by rather dense population and similar environmental conditions. All MTAs experienced drop of population after WWII which resulted in drop of built-up area and open landscape and increase in woody vegetation area. With the optimisation of MTAs the parts where intensive military training occurs will likely stay preserved while the rest of the areas will be used for ecological agriculture or so called soft tourism.*

Zdroj: Skokanová, H., Havlíček, M., Klusáček, P., Martinát, S. (2017): Five military training areas – five different trajectories of land cover development? Case studies from the Czech Republic, ročník XI, č. 2, s. 201-213, dostupné na http://geografia.science.upjs.sk/images/geographia_cassoviensis/articles/GC-2017-11-2/2017_2_Skokanov%C3%A1_et_al_final.pdf

4) Závěry a doporučení

- V budoucnu bude třeba v zájmovém území Brdy neustále hledat vyvážené kompromisy mezi potřebami a zájmy rozvojových aktivit (např. funkce cestovního ruchu, či funkce bydlení) a potřebami a zájmy ochrany přírody. Tento úkol nebude snadný, protože tlak na rozvoj různých komerčních aktivit zde lze očekávat vysoký, neboť některé obce jsou relativně dobře dopravně dostupné díky své poloze vůči dálnici Praha- Plzeň!
- Podle našeho názoru by aktéři rozhodující o dalším rozvoji Brdů měli věnovat pozornost výsledkům příslušných vědeckých výzkumů. Samozřejmě pozornost by měla být věnována i výsledkům nových výzkumů ze zahraničí (e.g. Zentelis and al., 2017; Fox et al., 2017; Guimarães et al., 2017), protože některé další státy (např. Velká Británie či sousední Německo) mají větší zkušenosti s transformací bývalých i současných velkoplošných vojenských výcvikových prostor.

4) Závěry a doporučení

- Doporučujeme Brdy navštívit, protože se jedná o území s velmi unikátní přírodou.....

Foto: P. Klusáček

Foto: T. Krejčí

4) Závěry a doporučení

- .....s existujícími pozůstatky vojenských objektů...

Foto: P. Klusáček

Foto: T. Krejčí

4) Závěry a doporučení

- .....s jedinečnými muzejními expozicemi pro návštěvníky...

Vítáme Vás na stránkách Atom muzea Javor 51

Vítáme Vás na stránkách muzea, které se jako jediné zabývá jadernou atomovou válkou. Muzeum slavnostně otevřelo 17. srpna 2013 a nachází se ve vojenském prostoru Brdy. O jeho vznik několik let usilovala skupina dobrovolných nadšenců sdružených v Nadaci Železná opona. Muzeum má totiž jedinečné genius-loci.

V době studené války zde byly skladovány jaderné hlavice, které měly být připraveny k odpalu z nedaleké sovětské raketové základny v Rokycanech. Od roku 1965 do roku 1990 zde nebyl jediný občan Československa. Dokonce byl prý odepřen vstup Československé části delegace, která byla účastníkem cvičení Druba 1985.

Zdroj: <http://www.atommuseum.cz/>

4) Závěry a doporučení

➤ .....s tichou nostalgií zaniklých obcí....

Foto: P. Klusáček

Foto: P. Klusáček

4) Závěry a doporučení

➤ .....a statků.

➤ Z novějších zahraničních studií je možné doporučit:

- Guimarães, H., Braga, R., Mascarenhas, A., Barros Ramos, T. (2017): Indicators of ecosystem services in a military Atlantic Forest area, Pernambuco—Brazil, *Ecological Indicators*, Volume 80, September 2017, Pages 247-257, ISSN 1470-160X, <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2017.05.030>
- Forejt, M., Skalos, J., Pereponova, A., Plieninger, T., Vojta, J., Šantrůčková, M. (2017): Changes and continuity of wood-pastures in the lowland landscape in Czechia, *Applied Geography*, Volume 79, Pages 235-244, ISSN 0143-6228, <http://dx.doi.org/10.1016/j.apgeog.2016.12.016>.
- Fox, W. E., Medina-Cetina, Z., Angerer, J., Varela, P., Chung, J., (2017): Water Quality & natural resource management on military training lands in Central Texas: Improved decision support via Bayesian Networks, *Sustainability of Water Quality and Ecology*, 2017, ISSN 2212-6139, <http://dx.doi.org/10.1016/j.swaqe.2017.03.001>.
- Zentelis, R., Lindenmayer, D., Roberts, J.D., Dovers, S. (2017): Principles for integrated environmental management of military training areas, *Land Use Policy*, Volume 63, April 2017, Pages 186-195, ISSN 0264-8377, <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.01.025>.
- Wanner, M., Xylander, W. (2003): Transient fires useful for habitat-management do not affect soil microfauna (testate amoebae)—a study on an active military training area in eastern Germany, *Ecological Engineering*, Volume 20, Issue 2, Pages 113-119, ISSN 0925-8574, [http://dx.doi.org/10.1016/S0925-8574\(02\)00124-6](http://dx.doi.org/10.1016/S0925-8574(02)00124-6).

➤ Dále doporučuje navštívit stránky projektu na <https://www.researchgate.net/project/Military-training-areas-as-a-transformation-territory-scenarios-of-impacts-of-their-optimization-on-society-and-landscape>

5) Typy na další bývalá vojenská území v České republice

➤ Ralsko (zrušeno 1991):

Národní geopark Ralsko leží na území bývalého vojenského prostoru Ralsko. Zabírá území 294 km². Je to kraj, kam se vrátila divočina. Mezi třemi středověkými hrady - Ralsko, Bezděz a Děvín se v nekonečných borových lesích skrývají zákoutí tak opuštěná, že zde slyšíte vlastní myšlenky.

Zdroj: <http://www.geoparkralsko.cz/>

5) Tipy na další bývalá vojenská území v České republice

➤ Milovice (zrušeno 1991):

DOMŮ NOVINKY O NÁS PROJEKTY KLÍČOVÉ DRUHY **REZERVACE** FILMY PUBLIKACE PODPOŘTE NÁS TISK PARTNEŘI

Česká krajina > Rezervace > Přírodní rezervace Milovice

□ Přírodní rezervace Milovice

Poprvé na světě mají návštěvníci možnost vidět tři klíčové druhy velkých kopytníků v jedné lokalitě. Bývalý vojenský výcvikový prostor Milovice, který se nachází mezi městy Milovice a Benátky nad Jizerou, se stal novým domovem pro stáda zubrů, divokých koní a praturů. Podobný pohled se přitom lidem nenaskytl po celá staletí, a možná i několik tisíc let. V Přírodní rezervaci Milovice se tak čas vrátil zpět do doby pravěkých lovců a prvních zemědělců.

Jak pomáhají velcí kopytníci

Velcí kopytníci byli od pradávna nedílnou součástí evropské přírody. Ty divoké lidé postupně vyhubili a nahradili je kopytníky domácími, kteří na několik tisíciletí přebírali jejich funkci v krajině. Ve 20. století však byl dobytek přemístěn na farmy a intenzivní pastviny a z krajiny prakticky zmizel. Z evropské přírody se tak vytratil takzvaný ekosystémový inženýr, kteří odedávna zásadním způsobem ovlivňovali její tvář a svou činností vytvářeli prostor k životu spoustě jiných organizmů. Klíčové byly tři druhy – zubr evropský, pratur a divoký kůň. Přítomnost velkých kopytníků byla po tisíce let zdrojem spousty drobných narušení, jež udržovala

jemnou krajinnou mozaiku. Díky nim byla příroda ve stavu neustálé změny, kde si každý organizmus našel své místo. Právě to krajina potřebuje, aby si zachovala pestrost, a právě toho se jí dnes nedostává, protože se hospodářství buď příliš intenzivně a na velkých lánech, nebo naopak vůbec. Bez velkých kopytníků dochází k zarůstání stepí a otevřené krajiny konkurenčně silnými rostlinami, zejména třtinou křovištní, a dřevinami, včetně invazivních druhů. Velcí kopytníci se vrátili do bývalého vojenského výcvikového prostoru Milovice na dvou pastvinách. Projekt byl podpořen dotací z Evropské unie v rámci Operačního programu Životní prostředí, je výsledkem realizace první a druhé etapy programu Obnova stanovišť a zavedení pastvy velkých spásáčů.

Chcete nám pomoci?
Pošlete
DMS KRAJINA
na číslo **87 777**

naši
PARTNEŘI

naše
PROJEKTY

Zdroj: <http://www.ceska-krajina.cz/rezervace/prirodni-rezervace-milovice/>

Děkujeme Vám za pozornost!

Jsou zde nějaké otázky, náměty či připomínky?

